יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײַנט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 171 | Łódź, Wtorek ,25 lipca 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ב׳ מנחם אב תרצ״ג | № 171

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

צום 18. ציוניסטישען קאנגרעס
ווייטערדיגע רעזולטאטען פון די זונטאג׳דיגע וואהלען

אין ווארשא

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)

ליסטע 1 – 1555 שטימען; ליסטע 2 – 253; ליסטע 3 – 1938; ליסטע 4 – 471; ליסטע 5 – 2679; ליסטע 6 – 2107; ליסטע 7 – 98 שטימען.

אין 101 שטאט

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)

דער וואהל-רעזולטאט אין 101 שטעט איז פאלגענדער:

ליסטע 1 (אלג. ציוניסטען) – 10,518 שטימען;
ליסטע 2 (עת-לבנות) – 1,272 „
ליסטע 3 (מזרחי) – 14,228 „
ליסטע 4 (גראָסמאַניסטען) – 2.716 „
ליסטע 5 (ליגע) – 38.306 „
ליסטע 6 (זשאבאטינסקי) – 20,467 „
ליסטע 7 (התאחדות) – 2,708 „

ווארשא, 24 טעלעפאניש

פון העכער פיר הונדערט שטעט פעהלען נאך די רעזולטאטען.

לאדזער פראווינץ

בזשעזשין

ליסטע 1 — 169 שטימען; ליסטע 2 — 1; ליסטע 3 – 145; ליסטע 5 – 81; ליסטע 6–47; ליסטע 7 – 91 שטימען.

אלעקסאנדער

ליסטע 1 — 98 שטימען; ליסטע 3 – 221; ליסטע 5 – 375; ליסטע 6 – 201 שטימען.

פאביאניץ

ליסטע 1 – 148 שטימען; ליסטע 2 – 1; ליסטע 3 – 607; ליסטע 4 – 1; ליסטע 5 – 177; ליסטע 6 – 929; ליסטע 7 – 59 שטימען.

זדונסקא וואליא

ליסטע 1 – 171 שטימען; ליסטע 2 – 10; ליסטע 3 – 310; ליסטע 4 – 17; ליסטע 5 – 88; ליסטע 6 – 170; ליסטע 7 – 11 שטימען.

גלאוונע

ליסטע 1 – 19 שטימען; ליסטע 2 – 15; ליסטע 3 – 55; ליסטע 5 – 65; ליסטע 6 – 86; ליסטע 7 – 74 שטימען.

קאנסטאנטין

ליסטע 1 – 63 שטימען; ליסטע 3 – 25; ליסטע 5 – 89; ליסטע 6 – 52 שטימען.

די מאנעווערס פון רייכסוועהר וועלען נישט פארקומען

בערלין, 24 (ספ. טעל.)

צוליב שפאראזאמקייט וועלען נישט פארקומען די מאנעווערס פון די רייכסוועהר.

די אפטיילונגען פון רייכסוועהר וועלען באַר מאַכען איבונגען אין קלענערע פארמאציעס.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסענער פאטער, שוויגער-פאטער, גרויספאטער, ברודער און אנקעל

ב״ע

אהרן מענדיל שטערן

אין עלטער פון 68 יאהר, בירגער פון דער שטאט לאדז.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, ב׳ מנחם אב תרצ״ג (25 יולי 1933) 4 אזייגער נאכמ. פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 6, וועגען וואס עס טיילט מיט אין טיפען צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

אונזער געעהרטען פריינד, דעם אונערמידליכען עסקן ה׳ יעקב שטערן צוליב דעם טויט פון זיין פאטער, אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד

אהרן מענדעל נ״ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטלייד. אין דער ווייטערער געזעלשאפטליכער טעטיגקייט זאל ער א טרייסט געפינען.

אלע חברים ווערען געבעטען אפצוגעבען דעם פארשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג און די פאגאטאוויע-קאמיסיע פון „לינת-הצדק".

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסענע מוטער, טאכטער, שוועסטער און שוועגערין

ב״ע

מאלכע
אשת ר׳ לייזער ב״ר

באכראך

געוואוינט אין בידגאשטש, געבוירען זשוראוו, אין בליהענדען עלטער פון 37 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, ד. 25 יולי 1933, 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז זגערזשער 74. וועגען וואס עס טיילט מיט

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

דעם שלום אין אייראפא

שטיצען נישט נאר אויפ'ן כח פון די ארמעען. נאר אויף דער פערשטענדיגונג צווישען די פעלקער

רעדע פון פוילישן אמבאסאדאר כלאפאווסקי

פאריז, 24 (ספ. טעל.)

נעכטען איז אין וואלענסען פאר־געקומען א פויליש־פראנצויזישע פייערונג פון די ארטיגע בעטייליגטע אין דער וועלט־מלחמה און דער פוילישער אמבאסאדאר כלאפאווסקי האט, אין נאמען פון דער פוילישער רעגירונג איבערגעגעבען א פאהן. דערביי האט כלאפאווסקי געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט צווישען אנד. געזאגט:

„פוילען קאן זיך פערטיידיגען געגען אלע אטאקעס, פונדעסטוועגען שטרעבט פוילען צו אזא סיטואציע וואס זאל זיכערן דעם שלום אין אייראפע. עס זאלן שאפען ווערען אזא לאגע, אז די זיכערקייט אין אייראפע זאל נישט זיין געשטיצט אויף דעם שוץ פון דער ארמעע נאר אויף א פערשטענדיגונג צווישען די פעלקער און אויף א פרידליכער אינטערנאציאנאלער צו־אמענ־ארבייט.

רעדענדיג וועגען די רעוויזיאניסטישע טענדענצן האט אמבאסאדאר כלאפאווסקי געזאגט: „מיר פאליאקען שטעלען זיך קאטעגאריש ענטגעגען יע דער רעוויזיאניסטישער טענדענץ. מיר זענען איר פערצייגט, אז אויפ'ן געביט פון סטאבילידירען דעם סטאטוסקווא אין מזרח־אייראפא, האבען מיר געארבייט אמבעסטען פאזיטיוו.

די פויליש־פראנצויזישע פריינדשאפט — האט פערענדיגט דער אמבאסאדאר — איז אויך דער איצטיגער נישט זיכערער צייט א דויערהאפטע קיין שום זאך טיילט נישט אפ פראנקרייך פון פוילען, אלץ פעראייניגט אונז.

דער אפמאך דארף ווערען ראטיפיצירט ביז'ן אפריל 1934 און וועט אריין אין לעבן אפילו דאן ווען וועלכע עס איז מלוכה וועט זיך אפזאגן צו ראטיפיצירן.

א גרויסע פאבריק־שרפה אין ביאליסטאק

ביאליסטאק, 24 (טעלעפאניש)

נעכטען ביינאכט האט אויסגעבראכען א שרפה אין דער טעקסטיל־פאבריק פון דער פירמע שפירא. דער הויפט־בנין פון דער פאבריק איז אינגאנצע אפגעברענט געווארען, דער היזק דערגרייכט אנ'ערך אנדערטהאלבען מיליאן זל. 400 ארבייטער זענען געווען בעשעפטיגט אין דער פאבריק. בעת דער רעטונגס־אקציע זענען איניגע פייערלעשער אפגעבריהט געווארען.

טראצקי געפינט זיך אין פראנקרייך

מען ווייסט אבער נישט אין וועלכער שטאט ער געפינט זיך

פאריז, 24 (ספ. טעל.)

היינט איז אנגעקומען קיין מארסעל דער דאמפפער ביינאהריא אויף וועלכען עס איז געפאהרען טראצקי. טראצקין איז געלונגען זיך אויסצובאהאלטען פון די זשורנאליסטען און איז, פון דארט אין אן אויטא אפגעפאהרען אין טיף פראנקרייך. מען האלט בסוד דאס ארט, וואו טראצקי געפינט זיך.

טראצקי איז נישט אי טערגעזוארפען קיין שום בעגרעניצונגען און ווערט בעהאנדעלט ווי יעדער אויסלענדער.

טויט־אורטייל איבער 2 קאמוניסטען אין בערלין

בערלין, 24 (ספ. טעל.)

דאס געריכט פון געשווארענע אין בערלין האט פערמשפט צום טויט 2 קאמוניסטען, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אז זיי האבען געמאכט אנאנפאל אויף א היטלעריסטישען לאקאל

מען מארדעט היטלעריסטישע שטורמיסטען

בערלין, 24 (ספ. טעל.)

אין מיכבען האט מען געפונען א טויטען קערפער פון א היטלעריסטישען שטורמיסט, וועלכער איז דערשאסען געווארען.

פון סליפצי איז מען אויך מודיע, אז 4 צ ויינער האבען שווער פערוואונדעט א שטורמיסט.

אין בערגזאדערן האט מען ביינאכט דער שאסען 2 שטורמיסטען.

אפמאך וועגען זילבער געשלאסען אויף 40 יאהר

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

דער אפמאך וועגען זילבער, וואס איז בעשלאסען געווארען צווישען די רעגירונגען פון אמעריקא, אינדיען, ריגא, שפאניען, אויסטראליען, קאנאדע און פערו. זעהט פאר א רייהע פעראדנונגען, וואס האבען דעם ציל צו העכערען און סטאבילזירען דעם פרייז פון זילבער ד. ה. אז כינע, שפאניען, און אינדיען פערפליכטען זיך, אין משך פון 4 יאהר, אנהויבענדיג פון 1 יאנואר 1934, צו בעגרעניצען דעם איינקויף פון זילבער ביז צו א געוויסער סומע. כינע און אינדיען וועלען נישט קאנען פערקויפען זילבער אויף וואלוטע־צוועקען.

די מלוכות, וועלכע פראדוצירען גאלד, ווי אויסטראליע קאנאדע אמעריקא, מעקסיקא און פערו. וועלען מוזען צוריקציהען יעדעס יאהר, א געוויסע צאהל זילבער פון אינטערנאציאנאלען מארק.

מוסאליניס ארויסטריט געגען דער דעמאקראטיע

וואס ער שרייבט וועגען דורכפאל פון דער לאנדאנער קאנפערענץ

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)

אין „מארנינג פאסט" איז אפגעדרוקט אן ארטיקעל פון מוסאליני וועגען דער לאנדאנער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ.

מוסאליני ווייזט אן, אז די מעזאהרען פון דער לאנדאנער קאנפערענץ האבען ענטטוישט און האבען זיך ארויסגעוויזען פאר פערעלטערט.

די איצטיגע ווירטשאפטליכע קאנפערענץ האט געהאט א דורכפאל קודם כל צוליב דעם, וואס זי איז נישט געווען גענוג צוגעגרייט. זי האט געוואלט דערהאלטען די דעמאקראטישע גלייכגעוויכט, הגם די דאזיגע גלייכגעוויכט. עקזיסטירט נישט, נישט אין דער נאטור און נישט אין דער געשיכטע.

עס וואלט געווען מעהר גינסטיג, ווען מען וואלט גערופען א קאנפערענץ אויסשליסליך פון מלוכות, וועלכע האבען וועלט־אינטערעסען, אזעלכע לענדער זענען פעראן נישט מעהר ווי א טוץ.

וואס שייך דעם פאקט פון די 4 מלוכות, שרייבט מוסאליני, אז ער האלט, אז דער שלום אין אייראפא איז דערמיט געזיכערט מינדעסטענס אויף 10 יאהר. און וועט פערבעסערן די אלגעמיינע סיטואציע.

דאס ווארט „קאנפערענץ" דארף מען אויס שטרייכען אויף עטליכע יאהר פון אינטערנאציאנאלען ווערטערבוך. מען דארף אויסבעסערן געוויסע פעהלערען פון דער דעמאקראטיע וואס האט פערפיהרט, אז די שיף פאהרט אהן סטער, די דעמאקראטיע לעבענזאר מיט ווערטער און אין צייטען ווען פעלקער לעבען איבער איבערבריכמאמענטען, דארף מען אויספיהרען בעפעהלען.

שבת דעם 5 אויגוסט

א גראנדיעזע גארטען־פערוויילונג

לטובת דעם שורעק־קינדער־היים ביים קוראטאריום פון די בראכאוו־שולען

בילעטען אין פארפערקויף פרייז 0.75 גראשען צו בעקומען אין דער בראכאוו־ביבליאטעק, אל. קאשטשושקי 9.

פארק העלענאוו

מאשין־מצות

געבאקען יעדען טאג פרישע און דינע, מצה־מעהל ווי אויך סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם, ווי אויך פריהשטיקען, יארסקע מיטאגען און אווענדברויטען

עמפעהלט די בעקאנטע צוקערניע

N.Weinberg

פיעטריקאווער 38

טעל. 143־82

פערהעלטענישמעסיגע פרייזען

ווירכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז ס'איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פעראיין „מלבוש ערומים"

שענקעוויטשא 3/5,

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט. שיקט אויך ארויס דאקטוירים־ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אבצאהלונגען.

די פערוואלטונג.

גארטען־פערוויילונג פון

„תומכי אורחים"

די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים" מאכט בעקאנט, דאס די גארטען־פערוויילונג, וואס האט געזאלט פארקומען אין „העלענאוו" זונטאג דעם 23/7 איז צוליב דעם שלעכטען וועטער אפגעלייגט געווארען אויף דער צווייטער וואך זונטאג, דעם 30־טען יולי, און די אלע בילעטען, וואס זענען פערקויפט געווארען דורך פעראיינס־מיטגלידער, אויך די בילעטען, וואס זענען געשיקט צו פירמען, און זענען נישט געווארען אויסגענוצט צו בעזוכען די גארטען־פערוויילונג דעם זונטאג, וועלען זייז גילטיג דעם קומענדיגען זונטאג, דעם 30/7 ד. י.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אנ'עפענטליכע אויפפאדערונג

צו די חסידישע ווירטשלייט צעגעלניאנא 38, יורשי המנוח החסיד ר' משה קליינלערער ז"ל

מיר מתפללי „בית החסידים דקארלין" פאדערן אייך אויף היינט, דינסטאג, דעם 25/7, 8 אווענד צו קומען אויף הבי"ר קבוע אצל הקהלה העברית דפה, אום צו פערמיידען דעם גרויסען חה"ש דרבים, ארויסווארפענדיג מארגען מיטוואך, דעם 26/7 אונזער „קארלינער שטיבעל", וועלכע איז שוין עטליכע 20 יאהר אין דעמזעלבען הויף. עס איז שוין די העכסטע צייט איהר זאלט זיך בערעכנען און נעהמען פון אונז, וואס קומט אייך צו (אראפרעכנענדיג די 800 זל., וועלכע עס ליגט ביי הרב ר' מרדכי ניסן שליט"א) און מיר זענען גרייט אייך צו ערלעדיגען פאר אונזער שטיבעל ביז'ן היינטיגען טאג, וואס עס קומט אייך זינט דער אונפערגעסליכער גבאי החסיד המנוח ר' אברהם בער ליפשיץ ז"ל איז נפטר געווארען, ד. ה. פון יאנואר 1932 ביז דעם 1/7־1933.

3898

מתפללי בית החסידים דקארלין דפה 3895

Dr. L.

Czarnożył

ארדינירט אין זומער־סעזאן אין

CIECHOCINER

willa **Kościuszko.**

Dr.

F. KLOZENBERG

נערוועז־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

וואוינט איצט נארוטאוויטשא 36,

טעל. 105־53.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען

פיעטרקאווער 10, טעל. 245־21

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 8—11 פריה, פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אווענט. זונטאג פון 10—1 בטאג

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע רעדוצירטע פרייזן

אכטונג, עקסקורסאנטען קיין ארץ־ישראל

מיר ווארנען אייך זיך נישט איינצולאזען בנוגע פאהרען קיין ארץ ישראל מיט פריוואט מענשען, ווייל איהר קאנט פערלירען געלד און דערביי ליידען.

דן גוו. „תוצרת ארץ־ישראל" ליטונג:

(—) אלעקסאנדער יאעל

(—) ד"ר ע. סארגט.

אויגען־קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221־72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

אנ'ערנסטע געזעלשאפט

וויל פערגרעסערן איהר ביבליאטעק מיט ווערק פון יודאאיסטישען, עטנאגראפישען און לאנדקענטשאפט כאראקטער אין דער יודישער, פוילישער און אנד. שפראכען.

אפערטען אין דער אדמיניסטראציע פון דער צייטונג אונטער „ביבליאטעק".

א וויכטיגע ליקווידאציע אין לאדז!!!

אזוי ווי חיים מענדראווסקי, אגראראווע 8 האט ליקווידירט זיין געשעפט פון יודישע לאנגע מלבושים און איז געפאהרען קיין ארץ־ישראל, צוליב דעם האב איך

ה. שניצער

נאוואמיעסקא 3 אין הויף געוועלב 39

פערגרעסערט מיין געשעפט פון יודישע לאנגע מלבושים. וואו מען בעקומט זיידענע יובעצעס, שאף רעק, אלפאגענע, ציינענע, האלב־וואלענע כאלאטלעך. זומער־ און ווינטער־פאלטענס, געהאקטע אנציגער פאר דערוואקסענע און פאר קינדער פון די בעסטע שטאפען אויך בעקומט איהר אנ'אויסשטייער פון 7 מלבושים פאר 90 זל.

בעמערקונג: דער געוועזענער צושניידער און העקסטער־פיהרער פון חיים מענדראווסקי ארבייט אין מיין געשעפט. בעשטעלונגען ווערען אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון 24 שעה. — געדענקט דעם אדרעס!

ה. שניצער,

נאוואמיעסקא 3 אין הויף געוועלב 39.

אמסטערדאמער קאנפערענץ פאדערט

פעלקער-בונד זאל שיקען אנ׳אויספארשונגס-קאמיסיע קיין דייטשלאנד

די רעזאלוציעס פון דער קאנפערענץ

אַמסטערדאַם (יט״א) דער פולער טעקסט פון דער פּאָליטישער רעזאָלוציע, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען אויף דער אַנטי־דייטשער ווירט־שאַפטליכער קאָנפערענץ אין אַמסטערדאַם לויטעט די פאָלגענד:

בעהמענדיג אין אַכט, דאָס צעהנדליגער טויזענדער פון לאַאַלע און געזעץ־אָפּהיטענדע דייטשע בירגער פון יודישען גלויבען און אַסשטאַמונג זענען אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון זייערע היימען אין דייטשלאַנד דורך דער אונערטרעגליכער העדשאַפט פון טעראָר, פאַנאַטיזם, ראַסען־ און רעליגיעזע פערפאָלגונגען און צוליב דעם שוועק פאַר שחיטות און פּאָגראָמען, וועלכע די דייטשע יודען זענען געווען און זענען נאָך איצט אונטערגעוואָרפען אין דעם לאַגער, און

בעהמענדיג אין אַכט, דאָס פיל פון די פליטים האָבען נישט געהאַט קיין מעגליכקייט זיך צו באַזאָרגען מיט פּאַספּאָרטען, וואָס בערעכטיגען צו פערלאָזען דייטשלאַנד און האָבען נישט געהאַט קיין מעגליכקייט מיטצונעהמען זייער געלד און פערמעגען, ווי אויך צוליב דעם מצב פון אַלגעמיינער אַרבייטסלאָזיגקייט אין די לענדער, וואו זיי ווילען געפינען אַ מקום מקלט, איז דרינגענד נויטיג, אַז דער פעלקער־בונד זאָל קומען צו הילף די דאָזיגע פליטים.

בעהמענדיג אין אַכט, דאָס אַלס רעזולטאַט פון אונטערדריקען די פרייהייט פון וואָרט און די פרייהייט פון דער פּרעסע אין דייטשלאַנד, צוזאַמען מיט דעם ווילדען סיסטעם פון רעגירונגס־פּראָפּאַגאַנדע, וואָס ווערט געפיהרט זייט חדשים אין אויסלענדישע לענדער דורך דער דיקטאַטאָרישער רעגירונג, וואָסהעריש איצט אין דייטשלאַנד, איז דער פולער פערנעהם פון די פייניגונגען, געוואַלד־טאַטען, אונטערדריקונג און פערפאָלגונגען, פון וועלכע עס ליידען די דייטשע יודען און אין פיל פאַלען אויך די הונגער־נויט און זעלבסטמאָרדען, וועלכע קומען פאָר צוליב דעם, ווייל נישט בעקאַנט און די דאָזיגע פאַקטען ווערען אונטערדריקט, געפעלשט און איבערגעטריבען אזוי, דאָס די ציווילירטע וועלט האָט בלויז אַ גאַנץ בלאַסע פאָרשטעלונג וועגען דער שוידערליכער לאַגע.

בעהמענדיג אין אַכט, דאָס עס איז וויכטיג, אַז די אמת׳ע פאַקטען זאָלען זיין אַלגעמיין בעקאַנט אָהן ווייטערער פערשפּעטיגונג. אַזוי דאָס מען זאָל קענען אָנווענדען אַלע מעגליכע רעטונגס־מיטלען, כדי צו מאַכען אַ סוף אָדער ליגדערען די אונערטרעגליכע לאַגען, און

בעהמענדיג אין אַכט, אַז די איצטיגע דייטשע רעגירונג האָט מיט איהרע אונאויפהעריליכע פערפאָלגונגען, וועמעס ענדציל עס איז אויסצוראָטען אַלע דייטשע יודען און אַרויסצושטויסען זיי פון זייער געבורטס־לאַנד, האָט פערגוואַלדיגט אַ רייה וויכטיגע בעשטימונגען פון ווערסאַלער טראַקטאַט און אַ רייה פיערליכע, געשריבענע צוזאַגען, וואָס זענען ערטיילט געוואָרען די קאָאַליציאַנס־גרויסמאַכטען ווערט דעריבער בעשלאָסען:

1) אַז דער פעלקער־בונד ווערט געבעטען צו בעשטימען און צושיקען קיין דייטשלאַנד אַ קאָמיסיע, כדי אויסצופאָרשען און צושטעלען אַ פולען בעריכט וועגען די פאַקטען און אומשטענדען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער פערפאָלגונג פון די דייטשע יודען, ווי אויך אַ ספּעציעלען בעריכט וועגען די אַרעסטען, פייניגונגען, הונגער־נויט און זעלבסטמאָרדען, וואָס זענען פאָרגעקומען אין דייטשלאַנד אונטער דעם איצטיגען רעזשים.

2) דאָס עס זאָלען געמאַכט ווערען בעמיהונגען צו פועלן ביים פעלקער־בונד צו בעזאָרגען מיט נאַנסען־פּעסער די יעניגע דייטשע יודען, וועלכע האָבען די מעגליכקייט צו פערלאָזען דייטשלאַנד, אָדער וועלכע האָבען פערלאָזט דאָס לאַנד אָהן פּאַס־פּאָרטען, ווי אויך, דאָס מען זאָל ערלויבען די, וועלכע ווילען פערלאָזען דייטשלאַנד, אָהער וועלכע האָבען דאָס לאַנד פערלאָזט אַרויסצונעמען זייער געלד און אייגענטום פון דייטשלאַנד.

3) דאָס מען זאָל אָננעהמען שריט פאַר׳ן פעלקער־בונד אין דער ריכטונג, אַז די אַרבייטס־בעשטימונגען פון ווערסאַילער טראַקטאַט, וואָס זענען אַזוי בולט פערגוואַלדיגט געוואָרען דורך אויסשליסען און בעזייטיגען אַלע דייטשע יודען פון די פּראָפעסיאָנעלע פּערזאָנען און צווינגען די דייטשע רעגירונג צוריקצושטעלען די יודישע פערזאָנס־מיטגלידער אין זייערע רעכט.

4) ווענדען זיך צום פעלקער־בונד וועגען אויסנוצען די בעשטימונגען פון ווערסאַלער טראַקטאַט וועגען מינדערהייטס־שוץ, כדי צו פערטיידיגען די ענטרעכטעטע דייטשע יודען און אָפּהיטען די פערווירקליכונג פון די געשריבענע צוזאָגען, וואָס זענען געגעבען געוואָרען דורך דייטשלאַנד דעם פעלקער־בונד בעת די פערהאַנדלונגען וועגען ווערסאַלער טראַקטאַט, אַז דייטשלאַנד וועט אָנווענדען דעם מינדערהייטס־שוץ אין איהרע גרעניצען.

5) זיך צו ווענדען צום פעלקער־בונד אין גלייך מאַכען אַ געטרויך פון די הילפס־קלאַוזולען פון ווערסאַלער טראַקטאַט לטובת די דייטשע יודען וועלכע געפינען זיך אין דייטשלאַנד גלייך ווי לטובת די יעניגע וועלכע זענען ענטלאָפען פון דייטשלאַנד.

ווארש. ליטעראטען-פעראיין בעגריסט

די ציש״א און דעם בילדונגס-קאמיטעט אין ווילנא

וואַרשאַ. דעם 29 יוני ה. י. האָט די פערוואַלטונג פון ליטעראַטן־פעראיין אין וואַרשאַ אַרויס געשיקט צו דער יודישער שול־אָרגאַניזאַציע אין וואַרשאַ און צום צענטראַלען בילדונגס־קאָמיטעט אין ווילנא פאָלגענדען בעגריסונגס בריף:

די פערוואַלטונג פון פעראיין פון יודישע ליטעראַטען און זשורנאַליסטען אין וואַרשא בעגריסט דאָס יודיש־וועלטליכע שול־וועזען אין פוילען מיט עם אָפּגעהאַלטענעם נצחון דורך בעקומען מלוכה־רעכט פאַר דער רעאַל גימנאַזיע אין ווילנאַ.

די וועלטליכע שול אויף דער יודישער מוטער־שפּראַך איז די וויכטיגסטע באַזע פאַר דער אַנטוויקלונג פון דער יודישער שפּראַך, פון דער יודישער ליטעראַטור — עס איז דעריבער אַ נצחון נישט בלויז פון דער שול, נאָר אויך פון דער מאָדערנער יודישער קולטור.

אַ יודיש־וועלטליכע גימנאַזיע מיט רעכט איז אַ וויכטיגער צושטייער אין קאַמף פאַר רעכט פון דער יודישער שפּראַך אין דער מלוכה. די גימנאַזיע אין ווילנאַ איז די ערשטע געוואונענע פּאָזיציע אין דעם דאָזיגען קאַמף.

דער אָפּגעהאַלטענער נצחון איז דערגרייכט געוואָרען אַ דאַנק דער מסירת־נפש פון די לעהרער אַ דאַנק דעם אומדערמידליכען קאַמף און מיטהילף פון די יודישע מאַסען. אָבער דאָס גאַנצע יודיש־וועלטליכע שול־וועזען בלייבט נאָך ווייטער אין דעם זעלבען רעכטלאָזען צושטאַנד, ווערט נישט אויסגעהאַלטען פון דער מלוכה און איז אויסשליסליך אָנגעוויזען אויף די כוחות און מיטלען פון דער יודישער מאַסע גופא. דער קאַמף מוז דעריבער ווייטער פאָרטגעזעצט ווערען.

אַ שול אויף יודיש, אויסגעהאַלטען פון דער מלוכה — איז איינע פון די וויכטיגסטע פאָדערונגען פון די יודישע מאַסען.

די רייניגונג אין דער קאמונ. פארטיי

ענטדעקט געוועזענע פאגראמטשיקעס

מאָסקווא (י.ט.א.) העכער 34 פּראָצ. פון אַלע קאָמוניסטען אין די דערפער פון 78 ראַיאָנען אין קיעווער געגענד, וואָס זענען ביז איצט דורכגעגאַנגען די רייניגונג, זענען אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, צוזאַמען מיט די, וואָס זענען אַריבערגעפיהרט געוואָרען צו דער קאַטעגאָריע קאַנדידאַטען און „מיטפיהלענדיגע“ — דערגרייכט זייער צאָהל אין דאָרף ביז 5·44 פּראָצ און אין קיעוו גופא—33 מיט אַ האַלב פּראָצענט.

די אויסגערייניגטע פון די דאָזיגע קאָמער־לען זענען, ווי עס גיט איבער דער ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענט פון דער מאָסקווער „פּראַוודאַ“, זעפענע און בעהאַלטענע קולאַקען, אַנטיילנעמער אין פערשידענע אַנטי סאָוויעטישע באַנדעס, קאַריערי־סטען, צוויי פּנים׳דיגע אָפּאָרטוניסטען און ביוראָ־קראַטען. העכער אַ העלפט פון די דאָרפישע קאָמוניסטען, וואָס זענען אויסגערייניגט געוואָרען אַלס „קלאַסען פרעמדער עלעמענט“, האָבען זיך אַרויסגעוויזען צו זיין אין דער פערגאַנגענהייט פּעטליוראָווצעס, אַקטיווע באַנדיטען און פּאָגראָמטשיקעס.

די בעפעלקערונג פון די דערפער, ווי אויך די יודישע בעפעלקערונג פון די אַרומיגע שטעדט־לעך האָט גוט געקענט די דאָזיגע פּערזאָנען, נאָר קיינער האָט זיך נישט דערוועגט וועגען דעם צו רעדען ביז דער רייניגונג.

מעהרערע פון די אויסגערייניגטע מיט אַ קרי־מינעלער און קאָנטער־רעוואָלוציאָנערער פערגאַנגענ־הייט, וועלען איצט האָבען צו ענטפערן פאַר זייערע פערגאַנגענע מעשים.

געשלאסען די גורעוויטש-גימנאזיע אין ווילנא

ווילנא, לויט אַ פעראָרדנונג פון שול־קוראַטאָריום אין ווילנא איז געשלאָסען געוואָרען די יודיש־וועלטליכע גימנאַזיע פון סאָפיע גורע־וויטש אין ווילנא.

דער רעקורס צום מיניסטעריום איז אָפּגע־וואָרפען געוואָרען. דערמיט איז די גורעוויטש־גימנאַזיע ענדגילטיג געשלאָסען געוואָרען.

אַזוי אַרום עקזיסטירט היינט אין ווילנא בלויז איין יודיש־וועלטליכע גימנאַזיע ביים צענט־ראַלען יודישען בילדונגס־קאָמיטעט, ווי בעקאַנט, האָט די דאָזיגע גימנאַזיע לעצטענס בעקומען רעכט.

דאָס שליסען די גורעוויטש־גימנאַזיע האָט אַרויסגערופען פּראָטעסטען אין די קרייזען פון דריינגם פון דער דאָזיגע זייט יאָהרען עקזיסטירענ־דיגער גימנאַזיע.

דער באזעלער אוניווערזיטעט ריין פון אנטיסעמיטיזם

באַזעל, (יט״א) ענטפערענדיג אויף אַנ׳ אינטערפּעלאַציע אין באַזעלער גרויסען ראַט האָט דער רעגירונגס־ראַט דר. הויזער ערקלערט, אַז דער באַזעלער אוניווערזיטעט איז ווייט פון יעדער אַנטיסעמיטישער איינשטעלונג. אַלע דאָצענטען מוזען זיין לחלוטין נייט־אַל. דער רעדנער זעלבסט האָט אונטערגעשריבען דעם אויפרוף לטובת די פערטריבענע דייטשע געלעהרטע וועלכע געפינען זיך אין דער שווייץ. וואָס איז נוגע דעם יוריס־טישען פאַקולטעט האָט מען צוליב פּלאַץ־מאַנגעל געמוזט איינפיהרען געוויסע בעשרענקונגען, אָבער נישט אויפן סמך פון רעליגיעז־אַנגעהעריגקייט נאָר לויט זאַכליכע געזיכטס־פּונקטען.

יודישע מלחמה-וועטעראנען אין אמעריקא

שטיצען דעם באיקאט פון דייטשע סחורות

ניו־יאָרק, (יט״א) אויף דער קאָנפערענץ פון יודישע מלחמה וועטעראַנען, וואָס איז פאָרגעקומען אין אַטלאַנטיק־סיטי איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע פאַר פאָרטזעצען דעם באָיקאָט פון דייטשע סחורות, כל זמן יודען ווערען פערפאָלגט אין דייטשלאַנד.

די קאָנפערענץ האָט אויך בעשטימט אַ קאָמיסיע, וואָס וועט זאַמלען אונטערשריפטען, אַז אַדוו. סאַמועל אונטערמייער זאָל פערטרעטען אַלע אַמעריקאַנער וועטעראַנען אין זשענעווע.

פון קליוולענד טיילט מען מיט, אַז דאָרט איז ביז איצט געזאַמעלט געוואָרען העכער 82 טויזענד דאָלאַר לטובת דעם הילפס־פאָנד פאַר די דייטשע יודען.

מעקסיקאנער יודען פראקלאמירן א דרייוו פאר דייטשע יודען

מעקסיקאָ־סיטי (יט״א) אַ קאַמפּיין פאַר אַ פאָנד צו העלפען בעזעצען אין א״י די פערפאָלגטע דייטשע יודען, איז דאָ פּראָקלאַמירט געוואָרען אויף אַ גרויסען מיטינג פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אַלע יודישע אינסטיטוציעס האָבען זיך אָנגעשלאָסען אין דעם קאַמפּיין, וואָס וועט זאַמלען 50 טויזענד פּעזאָס. אויף דעם מיטינג זענען פאָר־געלעזען געוואָרען בעגריסונגען פון פעליקס מ. וואָרבורג, דר. סירוס אַדלער, מאָריס ראָטענבערג און לואי ליפּסקי.

די יודען אין די רייכסוועהר

פּראַג, (יט״א) לויט די בעריכטען, וואָס זענען ערהאַלטען געוואָרען פון דייטשלאַנד ווערט דער אַריער פּאַראַגראַף אין דער רייכסוועהר נישט אָנגעווענדעט. ביז איצט זענען פערהאַן אין דער רייכסוועהר 14 יודען אין דער אָפיצירען ראַנגע. זיי זענען בעשעפטיגט אין טעכנישען מיליטער דינסט.

Dr. med. H. LUBICZ

ספּעציאַליסט פאַר וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 7, טע., 141·32.

נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָווענד, זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

בעגראבען זייער קרבן לעבעדיגערהייט

פרטים וועגען א שוידערליכען מארד. — געוואלט מאכען א בלבול אויף יודען. — די מערדער דראהט טויט-שטראף

ווילנא, אויף ראַדונער טראַקט נומ. 9, איז דערמאָרדעט געוואָרען ביי זיך אין שטאַל, דער דאָרטיגער איינוואוינער קאַראָל פּאָרוויצקי.

ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט איז דער מאָרד אויסגעפיהרט געוואָרען אין דער נאַכט פון דינסטאָג אויף מיטוואָך.

די מערדער האָבען זיך אַריינבעקומען אין שטאַל ווען פּאָרוויצקי איז נאָך געשלאָפען און האָבען איהם דערלאַנגט, ווי דאָס האָט פעסט־געשטעלט די גערישטליך מעדיצינישע עקספּערטיזע, פיר קלעפּ מיטן האַמער אין קאָפּ. די קלעפּ זענען אָבער נישט געווען קיין שמערצליכע, פּאָרוויצקי האָט אָבער פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין. די רוצחים האָבען דאַן אויסגעגראָבען אַ גרוב איין מעטער די טיף און בעגראָבען זייער קרבן.

די פעסטשטעלונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז פּאָרוויצקי איז בעגראָבען געוואָרען לעבעדיגער־הייט און איז געשטאָרבען פון אַ דערשטיקונג.

די אַרעסטירטע מערדער האָבען זיך בעת מעשה נישט מודה געווען אין בעגאַנגענעם מאָרד און האָבען געפּרובט וואַרפען דעם חשד אויף צוויי יודען אין וועמענס גאָרטען זיי האָבען אונטערגע־וואָרפען די צובלוטיגטע קישען אויף וועלכער פּאָר־וויצקי איז געשטאָרבען.

ווען די פּאָליציי האָט אָבער צונויפגעזאַמעלט איבערצייגענדע בעווייזען פון זייער שולד, איז זיך איינער פון די מערדער מאַרצין נוצקעל מודה געווען אין בעגאַנגענעם פערברעכען.

אין משך פון דער ווייטערדיגער אויספאָר־שונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דעם טאָג האָט פּאָרוויצקי געדאַרפט בעקומען אַ גרעסערע סומע געלד, וועגען וואָס די מערדער זענען געווען קענטיג גוט אינפאָרמירט. זיי האָבען אָבער אַ טעות געהאַט. פּאָרוויצקי האָט דאָס געלד נישט בעקומען און די מערדער האָבען ס״ה געפונען 40 גילדען, וועלכע זיי האָבען געפונען אין פּאָרוויצקיס קע־שענעס.

איינער פון די מערדער מאַרצין גוצקעל האָט בעוויזען אָפּצוגנב׳ענען פון זיינע חברים 20 גילדען.

אויף מאָרגען נאָכ׳ן מאָרד איז ער אַוועק אין שטאָט און האָט געקויפט פאַר די צוגעראויבטע 20 גילדען אַ מאַרינאַרקע און אַ זייגער. וועלכע ער האָט בעהאַלטען אונטער אַ בירנען־בוים אין גאָרטען, וואו דער מאָרד איז אויסגעפיהרט גע־וואָרען. נעכטען האָבען טאַקע געהיים־אַגענטען געפונען דעם זייגער אין אָנגעוויזענעם אָרט.

דער זייגער איז בייגעלייגט געוואָרען צו די אַקטען פון ענין, אַלס זאַכליכער בעווייז.

דער צווייטער מערדער יוליאַן גוצקעל איז זיך נאָך דערווייל נישט מודה געווען. די בעוויי־זען, וועלכע ס׳האָט אָבער אָנגעזאַמעלט די פּאָלי־ציי איז זיין שולד דערוויזען אויף די גאַנצע 100 פּראָצענט.

נעכטען איז אַרעסטירט געוואָרען דורך גע־היים־אַגענטען דער דריטער אַנטיילנעמער אין מאָרד. דאָס איז אַ געוויסער סטאַניסלאַוו מאַציו־קעוויטש (זאַוואַלנע גאַס 28) וועלכער איז געשטאַ־נען אויף דער וואַך נעבען שטאַל.

די מערדער דראָהט אַ שטאַנד־געריכט.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 25 יולי 1933

נאך דעם קאנגרעס פון דער פראנצויזישער סאציאליסטישער פארטיי

2197 שטימען האט בעקומען די רעזאלוציע פון פאל פאר, וועלכע בלאמירט די פארלאמענטארישע פראקציע דערפאר, וואס זי האט אין היפוך צו די בעשלוסען פון פריהעריגען קאנגרעס געשטימט פאר דעם מלוכה-בודזשעט. די רעזאלוציע ערקלערט אויך, אז אין פאל, אויב די פראקציע וועט נאך אמאל שטימען אין געגענזאץ צו דער אויפפאסונג פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע, וועט צוזאמענגערופען ווערען תיכף א נאציאנאל-ראט, פון וועלכען מען וועט פאדערן די שטרענגסטע סאנקציעס געגען די דעפוטאטען – ד.ה. אויף דעם לשון – מען וועט פערלאנגען די אויסשליסונגען פון דער פארטיי.

די רעזאלוציע פון ווינסען-אריאל, הויפט-סעקרעטאר פון דער פארלאמענטארישער פראקציע, וואס איז אומצופרידען פון דער האנדלונג פון דער פראקציע, נאר וואס האט אנשטאט בלאמירען אויסגעדריקט בלויז א בעדויער, האט בעקומען 971 שטימען.

די רעזאלוציע פון רענאדעל, וואס האט בעפעסטיגט די טאקטיק פון דער מעהרהייט פון די פארלאמענטאריער, האט בעקומען 752 שטימען, און ענדליך די עקסטרעם לינקע, באלשעוויזירענדע רעזאלוציע, וואס האלט בכלל נישט פון דעמאקראטיע און טרעט ארויס אי געגען דער גרופע רענאדעל, אי געגען דער גרופע פאל פאר, פאר איהר זענען אפגעגעבען געווארען נישט מעהר ווי 100 שטימען.

דאס איז דער רעזולטאט פון קאנגרעס.

הייסט דאס שפאלטונג?

זיכער נישט.

די פארלאמענטארישע פראקציע האט בעקומען א פארוואורף. נאר דאס איז ווייט נישט קיין גענוגענדע סיבה צו ברעכען די פארטיי. לעאן בלום, האט אין זיין רעדע אנגעוויזען דערויף, אז עס האנדעלט זיך נישט מעהר ווי וועגען אן אינצידענט, וועגען אן איינצעלנעם פאל, וועמענס בעדייטונג איז נישט פראפארציאנעל איבערטריבען.

לעאן בלום בעשטעטיגט דאס אויפ'ן בעסטען אופן אין זיין אפשאצונג פון דער פאליטיק פון מארגען.

— וועלען מיר שטימען נאך די וואקאנסען, אין אקטאבער, פאר אדער געגען דער רעגירונג פון דאלאדיע?

בלום זאגט נישט: יא, ווי עס פערלאנגט רענאדעל, ער זאגט אבער אויך נישט: ניין, ווי עס וויל דאס דער עקסטרעם-לינקער פליגעל. מיר וועלען צוערשט בעטראכטען דאס פראגראם, וואס דאלאדיע וועט צושטעלען אין אקטאבער — ראשית וועגען זיין פאליטיק אין זשענעווע איבער דער ענטוואפנונגס-פראגע והשנית — זיינע פינאנציעלע פראיעקטען, און לויט דעם אינהאלט פון דאזיגען פראגראם וועלען מיר בעשליסען, אויב מיר דארפען שטימען פאר אדער געגען דער רעגירונג.

די חילוקי-דעות ליגען טאקע אין דער אפשאצונג, די לינקע עלעמענטען פון דער פארטיי פאדערן מעהר גרעסערע רעפארמען, הויפטזעכליך אויף דעם געביט פון בודזשעט, שטייערן, מאנאפאלען א. א. וו.

דער רעכטער פליגעל איז מעהר דורכגעדרונגען מיט דעם געפיהל פון מורא פאר די מאנעווערען פון די רעאקציאנערען און קאנסערוואטארען, זיי ווילען אויף קיין שום פאל נישט דערלאזען און נישט ברענגען צום פאלען פון דער ראדיקאלער רעגירונג פון דאלאדיע, און דעריבער זענען זיי גרייט אויף גרעסערע קאנצעסיעס, ווי די לינקע.

דער פחד פאר'ן פאשיזם שפילט דא א גרויסע ראלע. דער דאזיגער פחד האט אנגענומען ביי איינזיגע סאציאליסטען אפילו איבערטריבענע פארמען, אזוי, אז זיי זענען גרייט צו ציהען זעהר ווייטגעהענדע קאנסעקווענצען – בענוצען זיך מיט די מעטאדען און וועגען, פון נאציאנאל-סאציאליזם, כדי צו פערשטעלען דעם וועג פון דער רעאקציע.

עס איז „א קורס פון שנעלקייט", ווי עס האט זיך ריכטיג אויסגעדריקט לעאן בלום — ווער וועט שנעלער פערכאפען די מאכט? פאשיסטען, אדער סאציאליסטען, און איינער פון די עקסטרעמסטע פארשטעהער פון רעכטען פליגעל, דעפוטאט מארקע, האט ברייט גערעדט הענגען דער נויטיגקייט צו קעמפען אין „נאציאנאלע ראהמען". מען מוז אויסנוצען די שטימונג, די אומגעדולד פון די פערשידענע אומצופרידענע עלעמענטען, שטעלען זיך בראש פון זיי, ווערען די פיהרער „ארדנונג", „אויטאריטעט", „שטארקער מלוכה-מאכט".

די אלע ווערטער און אויסדריקען קומען איצט פון אזעלכע פארטייען, אז לעאן בלום האט פלוצלינג אויסגעשריגען:

— „מארקע, איך הער אייך מיט גרויס אויפמערקזאמקייט, אבער איך בין זיך מודה, אז אייערע ווערטער שרעקען מיך".

אין יעדען פאל — זעהר אינטערעסאנטע געדאנקען זענען אויף דעם היינטיגען קאנגרעס ארויסגעזאגט געווארען. מארסעל דעא, דער טעארעטיקער פון רעכטען פליגעל, האט אין א שארפער פארם געשטעלט דאס פראבלעם: דארף דער סאציאליזם זיך אריענטירען בלויז אויף דעם ארבייטער-קלאס, לויט די אלטע טראדיציעס, אדער ער דארף אויסברייטערן זיין באזע, און אריינעמען אין זיך דעם מיטעל-קלאס, די דעקלאסירטע עלעמענטען א. א. וו. פון דעם איז דאך אפהענגיג די גאנצע טאקטיק פון סאציאליזם.

דעא האלט, אז די סיטואציע האט זיך ראדיקאל געענדערט. פריהער האט זיך געהאנדעלט וועגען א קאמף צווישען פראלעטאריאט און אינטערנאציאנאלען קאפיטאליזם; איצט אבער, ווען דער טראלעטאריאט געהט צום קאמף, טרעפט ער גאר אן אנדערן שונא, דער געגנער האט גאר אן אנדערן פאהן, גאר אנדערע לאזונגען, און דעריבער פערלירען זיך א סך ארבייטער און געהן איבער צו יענעם צד, וואס רעדט ראדיקאל, מאכט גרויסע הבטחות, און רעדט גאר מיט אן אנטיקאפיטאליסטישען לשון. דערמיט מוז מען זיך רעכענען און א טראכט טון: ווי אזוי צו קעמפען געגען נייעם פראגראם פון דעם אזוי-גערופענעם אנטי-קאפיטאליזם, וואס ציהט הויפטזעכליך דעם מיטעל-קלאס, די קליינע אייגענטימער, דעקלאסירטע עלעמענטען, ארבייטלאזע אינטעליגענץ א.א.

דעא שטעלט דאס פראבלעם און מיינט, אז די סאציאליסטען מוזען זייער האנדלונג און טאקטיק ענדערן — זעהן צו האבען מיט זיך די יעניגע עלעמענטען, וואס לאזען זיך אריינציהען אין די רייהען פון פאשיסטישען אנטי-קאפיטאליזם; די סאציאליסטען דארפען זיך שטיצען אויך אויפן מיטעל-קלאס, אויף דער נאציע, אויף דעמאקראטיע, — דורך דרייסטע אנטי-פאשיסטישע רעפארמען און אנטי-פאשיסטישען קאמף.

דאס נייע פראגראם איז נאך ווייט נישט קלאר און בלום האט אנגעוויזען אויף די כוונות, וואס ער קען ברענגען דער סאציאליסטישער בעוועגונג; שלאגען דעם פאשיזם מיט זיינע אייגענע פאשיסטישע מעטאדען איז א ראדיקאלער מאנעוור.

די מעהרהייט פון קאנגרעס, די גרויסע מעהרהייט איז געבליבען אויף איהרע ביז-איצטיגע פאזיציעס. עס איז אבער זיכער, אז דער פראנצויזישער סאציאליזם זוכט וועגען ווי אזוי נישט צו דערלאזען, אז די אלע אומצופרידענע עלעמענטען זאלען ארונטערפאלען אונטער דער השפעה פונ'ם פאשיזם און אויך ווי אזוי צו פערטיידיגען די לעבעדיגע אינטערעסען פון די דאזיגע אומצופרידענע, בלייבענדיג טריי די גרונד-פרינציפען פון אינטערנאציאנאלען סאציאליזם. דורך טאטען איז אויפקלערונגען בעוויזען, אז דער פאשיסטישער אנטי-קאפיטאליזם מיט אלע זיינע לאזונגען פון אויטאריטעט, ארדנונג, קען נישט בעזייטיגען דעם כאאס און קריזיס פון דער איצטיגער ווירטשאפט.

די וכוחים אויפ'ן קאנגרעס האבען נישט בלויז געשטעלט די נייע פראבלעמען, נאר האבען אויך בעוויזען, אז עס איז מעגליך ביי א גוטען ווילען צו געפונען א סינטעז צווישען די געדאנקען פון בלום און רענאדעל. דאס איז בעוויזען געווארען אויך דערמיט, וואס בלויז אן אומבעדייטענדיגע מינדערהייט האט געשטימט פאר'ן אויסשלוס פון איינינע דעפוטאטען. די גרויסע מעהרהייט – כמעט די גאנצע פארטיי – האט דעם פארשלאג אפגעווארפען.

מ. יארבלום.

ברוט-נקמה אין היטלער-לאנד

דייטשע רעגירונג ארעסטירט אונשולדיגע מענשען פאר מעשים פון זייערע קרובים

מיר האבען געמיינט, אז בלוט-נקמה עקזיסטירט איצט נאך אין עטליכע פערגעסענע ווינקעלעך פון אייראפא, ווי למשל, אין קארסיקא אדער אלבאניען. נאר דארט איז פערהאלטען געווארען דער שוידערליכער פרינציפ פון טיפען מיטעלאלטער, אז פאר די מעשים פון א מענש, ווערט בעשטראפט זיין גאנצע פאמיליע.

אויב מיר האבען אזוי געמיינט, האבען מיר געהאט א גרויסען טעות. דאס „ווידער-ערוואכטע" דייטשלאנד פון יאהר 1933 האט זיך אנערקענט, נעבען א גאנצע רייה אנדערע מיטעלאלטערליכע פרינציפען, אויך צום סיסטעם פון בלוט-נקמה. דאס איז דער זין פון דער דייטשער אמטליכער מעלדונג אין פאל פון בעקאנטען סאציאליסט שיידעמאן. אין דער מעלדונג ווערט געזאגט, אז צוליב אן ארטיקעל, וואס שיידעמאן האט אפגעדרוקט אין אן אויסלענדישער צייטונג געגען דייטשלאנד, זענען ארעסטירט געווארען שיידעמאנ'ס פינף נאהענטע קרובים און זענען אפגעשיקט געווארען אין קאנצענטראציע-לאגער, אנשטאט שיידעמאן, וועלכען מ'קען נישט ארעסטירען, ווייל ער געפינט זיך נישט אויף דער דייטשער שעריטאריע.

קען מען דעם דאזיגען סיסטעם אנדערש אנרופען ווי א ברוך פון רעכט, מיט וועלכע די מענשהייט בענוצט זיך שוין זייט טויזענד יאהר און אויך אלס ברוך פון דעם לעבענס-געזעץ, לויט וועלכען פאר א פערברעכען קען בעשטראפט ווערען נאר דער, ווער עס איז דאס פערברעכען בעגאנגען?

די אמטליכע מעלדונג רעדט אפילו נישט וועגען דעם, אז די פינף שיידעמאנס קרובים האבען געוואוסט וועגען דעם ארטיקעל, אדער האבען איהם געהאלפען שרייבען, ניין, אזוי בעהויפטעט גארנישט די היטלערישע רעגירונג. אלס דאס איינציגע פערברעכען פערוואס די פינף מענשען זענען געשיקט געווארען אין קאנצענטראציע-לאגער גיט די אמטליכע מעלדונג אן נאר דאס, אז זיי זענען נאהענטע קרובים מיט פיליפ שיידעמאן.

דערפאר קען מען, אלזא, אין היינטיגען דייטשלאנד ארעסטירט ווערען. מיר רעדען שוין נישט דערפון, אז דעם פערברעכען, וואס שיידעמאן אליין האט אויסגעפיהרט. וועט איהם די גאנצע קולטורעלע וועלט מוחל זיין, אז אין אלע קולטור לענדער איז ערלויבט צו פערעפענטליכען ארטיקלען געגען דער פאליטיק פון דער רעגירונג.

מיט א ציניזם, וועלכער פערגליווערט דאס בלוט, ערקלעהרען די היינטיגע דייטשע מאכט-האבערס: ווען מיר קענען נישט כאפען דעם מחבר פון ארטיקעל, וועלען מיר בעשטראפען זיינע קרובים וועלכע וואוינען ביי אונז אלס אונזערע בירגער. בלוט-נקמה אין 20-טען יאהרהונדערט. מען מוז זיך שטארק פערטראכטען וועגען דעם צי אזא זאך האט שוין ערגיץ-וואו פאסירט?

ניין, אין די לעצטע דריי הונדערט יאהרען פון דער דייטשער געשיכטע איז עטוואס ענליכעס נישט פארגעקומען. אמת, אז די רעאקציע פון מעטערניק, מאנטייפעל אדער ביסמארק האט אריינגעשפארט אין די טורמעס טויזענדער אומשולדיגע מענשען, אבער דאס איז געשעהען שטענדיג אונטער דעם שיין, אז טאקע די ארעסטירטע אליין האבען זיך אין עפיס פערשולדיגט. אמת, אז אין די רעאקציע-צייטען האט מען געקעמפט מיט די אידעלסטע פרייהייטס-קעמפער דורך פאלשע עדות, דורך אונרעכט, דורך אויסנאהם-געזעצען אדער דורך בעאיינפלוסען דאס געריכט. אבער שטענדיג איז לכל-הפחות דערהאלטען געווארען די פארם, אז די פערמשפטע האבען עובר געווען אויפן פערפאליכטענדן געזעץ. און איצט איז אין ווידער-ערוואכטען דייטשלאנד איינגעפיהרט געווארען דאס סיסטעם, צום ערשטען מאל אין דער דייטשער געשיכטע — צו ארעסטירען און איינשפארען אין טורמעס, בלויז מיט דער בעגרינדונג, אז זיי זענען אימיצענס קרובים.

יא, איין ביישפיל איז פערהאן אין שילערס „ווילהעלם טעל" אין דער בעריהמטער „מעלכטאל-סצענע" ווערט דערצעהלט, צוליב דעם וואס דער יונגער מעלכטאל איז ערלויבט געווארען צו ענטלויפען, האט מען דעם פאטער געלאזען אויסשטעכען די אויגען. דאס האט שילער דעמאנסטרירט ווי די טיראנען-מאכט האט נישט קיין גרעניץ. ווי לאנג וועט דאס נאך דויערן ביז די שרעקליכע בלוט-עניגים וועלען אין דייטשלאנד האבען א גרעניץ?

דעם דאזיגען ארטיקעל האבען מיר ארויסגענומען פון דייטשען סעז. דעמאקראטישען „פארווערטס", וועלכער געהט איצט ארויס אין פראג.

וואס ד"ר הערצל האט מיט 30 יאהר צוריק פערהאנדעלט מיט'ן צארישען מיניסטער פאן-פלעווע

פון שאול גינזבורג.

— 3. —

זיין ערשטער וויזיט איז גלייך געווען צו פראָקארוין-פיאטראָווסקאיא. זי האט שוין געהאט א בריף פון פלעווען, וואו ער האט פערבעטען הערצלען צו זיך אין מיניסטעריום אויף מארגען אין דערפריה. דער געשפרעך צווישען פלעווען און דעם פיהרער פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, געדויערט א שעה מיט א פערטעל. אין די ארכיוו-דאקומענטען פון אינערן-מיניסטעריום זענען נישט פערבליבען קיין שפורען פון זייערע אונטערהאנדלונגען. אבער הערצל האט אין די „טאג-ביכער" פערצייכענט דעם הויפט-אינהאלט פון געשפרעך.

„די יודען-פראגע, האט פלעווע געזאגט, איז פאר אונז נישט קיין לעבענס-פראגע, אבער אלענפאלס א גאנץ וויכטיגער ענין, און מיר בעמיהען זיך צו פערענטפערן די זאך אויף א רעכטען אופן. די אנדערע רעגירונגען און די עפענטליכער מיינונג אין אויסלאנד איז לייכט צו מאכען אונז פאָרוואורפען פאר דער בעציהונג צו אונזערע יודען. אבער ווען עס זאל זיך האנדלען וועגען אריינעמען צו דיך א צוויי-דריי מיליאן ארימע יודען, וואלטען זיי געזעהן גאר אנדערש... די רוסישע מלוכה מוז ווינשען, אז איהר בעפעלקערונג זאל זיין אן איינהייטליכע. נאטירליך, מיר פערשטעהען, אז מיר זענען נישט אומשטאנד אפצושאצען אלע פערשידענהייטען פון גלויבענס און שפראכען. אבער, וואס מיר פאדערן פון אלע פעלקער אין אונזער מדינה, און אויך פון יודען, איז — א פאטריאטישע בעציהונג צו דער רוסישער מלוכה. מיר ווילען זיי אסימילירען. אבער די אסימילירונג פון דער יודישער בעפעלקערונג געהט אן זעהר לאנגזאם... איך בין נישט קיין יודען-פיינד. איך קען יודען זעהר גוט, כ'האב צווישען זיי פערבראכט מיינע יוגענד-יאהרען אין ווארשא, איך האב זיך אלס קינד שטענדיג געשפילט מיט יודישע קינדער. און מיינע יוגענד-פריינד זענען געווען יודען. איך וואלט, אלזא, גערן געוואלט עטוואס טון פאר יודען"...

„איך וועל נישט לייקענען האט פלעווע פארט-געזעצט. די לאגע פון די רוסישע יודען איז נישט קיין גליקליכע. ווען איך זאל זיין א יוד, וואלט איך וואהרשיינליך אויך געווען א פיינד פון דער רעגירונג. דערייבער וואלט די גרינדונג פון א יודען שטאט, וואס זאל אריינעמען עטליכע מיליאן יודען פאר אונז געווען העכסט געוואונשען. דאס בעדייט נישט, אז מיר ווילען אפווערען אלע אונזערע יודען. די אינטעליגענטע און פערמעגליכע כוחות וואס קאנען זיך אסימילירען, וואלטען מיר גערן איבערגעלאזט ביי זיך. אבער פון די אונבעמיטעלטע, שוואך געבילדעטע וואלטען מיר גערן פטור ווערען.

ווייטער איז אין דעם געשפרעך בעהאנדעלט געווארען די פראגע: אין וואס וואלט זיך אט די שטיצע געקאנט אויסדריקען? הערצל האט ארויסגעזאגט דעם ווונש, אז די רוסישע רעגירונג זאל:

(ווייטער זעה 10. זייט).

צוויי פּעריאַגטע דײַטשע יודען בויען אַ פאַבריק פון עלעקטרישע אויוועלעך אין א"י

(פון אַ רייזע)

פון ה. לאַנג

צוויי שכנים מײַנע אין אַ פּענסיאָן אין תּל-אביב, צוויי יודען פון דער דײַטשער שטאָט פראַנקפורט, זענען אַרומגעגאַנגען אין אַ וואַכעדיגען פריה מאָרגען אין זייער צימער מיט אַ טיר צו אַ גרויסער געמיינשאַפטליכען באַלקאָן, און זיי האָבען געהאַרעוועט. זיי זענען געווען אָנגעטאָן אין טלית און תּפילין, קיין וואונדער איז דאָס מיר נישט געווען, כאָטש ביידע האָבען אויסגעקוקט יונג. אַ סך דײַטשע יודען זענען איצט פערכאַפּט פון אַ רעליגיעזען געפיהל, וואָס ציהט זיי צו פרומקייט, און וואָס איז אַ רעזולטאַט פון פּלוצלינגע אומגליקען, און אויך פון'ם היטלער-אומגליק. אַ חוץ דעם, האָט פראַנקפורט אַלע מאָל געהאַט פרומע יודען. מײַנע צוויי שכנים האָבען געהאַרעוועט שטיל, מיט אַ שטילען נחת אויף זייערע פּנים'ער. אײַבער איז געווען קורץ באַבערדעלט און דער צווייטער איז געווען אַ ראַזירטער. ביידע זענען לאַנגזאַם אַרומגעגאַנגען אין זייערע טלית און תּפילין הין-און-צוריק איבער'ן צימער, אײַבער אַנטקעגען צווייטען און שעפּטשענדיג זייער דאַווענען האָבען זיי אַרויסגעוויזען צופרידענהייט. נאָכדעם זענען זיי אַרויסגעקומען אויפ'ן באַלקאָן. זיי האָבען פאַרזאַמעלט זייערע טלית און תּפילין אונטער'ן פרייען הימעל, און האָבען אַרונטערגעקוקט מיט שמייכלענדיגע געזיכטער ווי אַגענטען אין גאַס, טרייבען פוילישע און ליטווישע יודען, אַזוי ווי אַראַבער, גרויסע קאַראַוואַנען פון קעמלען מיט אַ פּילטען אָבער פעסטען זאַמד פון ווײַטערע ערטער בײַם ברעג ים, וואָס מען געברויכט דאָס אין מאַטעריאַלען בײַם בויען הײַזער. אַ שעה שפּעטער האָב איך ביידע געטראָפען אויף דעם אָמניבוס קיין ירושלים. פרומע יודען און געסט, האָב איך אַנגענומען, אַז זיי פאָהרען אָנקוקען אַלטע ירושלים'ער הייליגקייטען. איך בין אַרײַן אין אַ שמועס מיט זיי, און זיך דערוואוסט, אַז זיי פאָהרען גראָד צוליב געשעפטען, אַז זיי האַלטען אין אַנטוויקלען גאָר אַ נײַעס, גאָר אַ גרויסען געשעפט אין פּאַלעסטינע.

אַ פאַבריק פון עלעקטרישע אויוועלעך.

עס איז אַ גרויסע אונטערנעהמונג, וואָס די צוויי פראַנקפורטער יודען ווילען אָנהויבען.

זיי זענען געקומען אין פּאַלעסטינע אָנהויב מאָנאַט מאַי, זיי זענען שוואָגערס. זייערע פרויען מיט קינדער זענען געבליבען אין דײַטשלאַנד. איינער האָט אַן אויסגעוואַקסענעם זוהן, און ער איז דערוויל דער בעשיצער אי פון דער אייגענער מאַמע מיט קינדער, אי פון דער טאַנטע מיט קינדער. אין פראַנקפורט זענען זיי אויך געווען פאַרבונדען מיט מעטאַל- און עלעקטריק-זאַכען. נישט קיין אויוועלען, נאָר מאַשינקעס פאַר האַנדווערקעריי. און נישט קיין פאַבריצירער זענען זיי געווען, נאָר הענדלער. עס האָט זיך אָנגעהויבען די היטלער-בהלה און זיי האָבען געפּײַנט וואַרנונגען בײַ די טירען פון זייערע געשעפטען. די וואַרנונגען זענען געווען געשריבען אויף שטיקלעך פּאַפּיר מיט היטלערס עמבלעם, דער האַקען-קרייץ פון די נאַציס. ס'איז זיי דאָרטען געוואָגט געוואָרען: אַז אויב זיי וועלען נישט פאַרשליסען זייערע געשעפטען, וועט מען די אויסלעכערען די אויגען.

זיי האָבען דאָס געמעלדעט דער פּאָליצײַ. און פּאָליצײַ האָט געלאַכט, איין טאָג איז געווען אַ שרעקליכער אַ גרויזאַמע סצענע פאַר די אויגען פון איינעם פון די צוויי שוואָגערס. אַן עלטערער יוד איז פאַרבײַגעגאַנגען איינע פון זייערע געשעפטען, אויף יענער גאַס זענען דאַן געשטאַנען עטליכע היטלער-בויאַקעס. זיי זענען בעפאַלען דעם אַלטען יודען, איהם אַרײַנגעשלעפּט און מיט אַ ציהענגעל, וואָס זיי האָבען דאָרטען געכאַפּט, האָבען זיי בײַ איהם געגומען רײַסען ציצער. די צוויי שוואָגערס האָבען שוין דאַן בעשלאָסען צו פאַרמאַכען זייערע געשעפטען, וואָס דער רעזולטאַט זאָל נישט זיין. זיי זענען געקומען אין פּאַלעסטינע אָנקוקען, צי זיי האַלטען זיך אַריבערקלײַבען מיט זייערע פאַמיליעס. זיי זענען דורכגעפאָהרען דאָס גאַנצע לאַנד. זיי האָבען בעשלאָסען — יאָ, זיי וועלען זיך דאָ בעזעצען. דער, וועלכער האָט בײַגעוואוינט די סצענע, ווי מ'האָט געוואָלט צו רײַסען די ציינער פון דעם אַלטען יודען, האָט איב'ם שמועס עטליכע מאָל אויסגערופען:

— די יסורים'דיגע קולות פון יענעם אַלטען אומגליקליכען קלינגען מיר נאָך אין די אויערען...

און געזאָגט האָט ער אויך:

— אָה, אין וועלכע קרעכצען דער אַלטער יוד איז נאָכדעם געבליבען ליגען אין אונזער געשעפט.. מיר זענען געשטאַנען אַרום איהם און האָבען געוויינט...

ווען איהר הערט אַזעלכע געשיכטעס, הערט איך הײליג אונזער פאָלקס-לעבען. אַפילו אַזא ענין ווי עלעקטרישע אויוועלעך ווערט איך אַ הײליגע זאַך, איך האָב געפרעגט בײַ די צוויי פראַנקפורטער יודען, ווי אַזוי צו זיי איז געקומען די אידעע פון אַ פאַבריק פון עלעקטרישע אויוועלעך אין ארץ-ישראל: זיי האָבען ערקלערט, אַז זיי האָבען איבערגעזעהען, אויספאָרשענדיג די שטעט און בעזוכענדיג די קאָלאָניעס, אַז דאָס קען ווערען אַ מאַסען-אַרטיקעל. מ'דאַרף דאָ האָבען אין זינען, אַז פּאַלעסטינע איז איצט אַרײַן אין אַן אימפּעט פון ענטוויקלונג. וואונדער האָט אויפגעטאָן רוטענבערגס עלעקטריק סטאַנציע, דער ירדן גיט אַזוי פיל עלעקטריע, אַז עס איבעראַשט אָפּטימיסטען. ער איז קליין דער ירדן; גאָרנישט אַזוי ווי מיר האָבען זיך איהם פאָרגעשטעלט אין די קינדער-יאָהרען, הערענדיג פון איהם דורך דעם תּנ"ך. נאָר אַ קליין וואַסערל ענטקעגען די טײַכען און ריווערס פון דער איצטיגער וועלט. אָבער ער שלאָגט אַזוי אָן די עלעקטרישע סטאַנציע בײַ איהם, אַז שטרעקעס און שטרעקעס ארץ-ישראל זענען ווי אונטער אַ כישוף.

דאָ איז אַלץ און נײַע ראָמאַנטיק, טרוימערײַ און שטרעבען פון יודישען פאָלק, און אַלץ און נײַע פּראַקטישקייטען.

מען קאָכט נאָך איבער גאַנץ פּאַלעסטינע אויף בענזין און נאַפט. בלויז אויסנאַהמס זענען דאָ. אין די קיכען, וואו מען געברויכט דאָס, איז ווי אַ טשאַד אין די פריהמאָרגענס. דער גערוך צורייסט דעם קאָפּ, גאַז איז אין פּאַלעסטינע נישטאָ. בויט מען אַ לאַמפּ, איז אַ שווער לעבען. דערפאַר דער פאַרשפּרייטונג פון עלעקטריע, האָט אָנגעהויבען ווערען לײַכטער. אין פּאַלעסטינע האָבען זיך איבערגעשטעלט געשעפטען און אַגענטורען, וועלכע האָבען געבראַכט פון אויסלאַנד אויוועלעך, אויף זיי צו באַקען און קאָכען מיט עלעקטריע. ס'האָט געקומען געהן. פאַמיליעס האָבען זיי אַרײַנגענומען אין די הײַזער. אַ סך, אָבער, קענען זיך דאָס נישט פאַרגינען. סײַדען עס וועט ווערען צוגענגליך צו אַלעמען דורך אַ קלענערען קאָסט. אויסער די אויוועלעך קאָסט דאָך די עלעקטריע. ביידע זאַכען קאָסטען אַ סך. מען האָט אָנגעהויבען מאַכען עלעקטרישע אויוועלעך אין פּאַלעסטינע גופא, אָבער זיי זענען נישט געווען צוגעפּאַסט פאַר אַלע הײַזער. די צוויי פראַנקפורטער יודען האָבען איינגעזעהען, אַז זייערע אויוועלעך, פאַבריצירט אין פּאַלעסטינע, וועלען זיין צוגעפּאַסט צו דער דורכשניטליכער הײַם, וועלען זיי ווערען גאָר אַ גרויסער מאַסען-אַרטיקעל. עס וועט אַרײַן אין יעדער שטוב. עס וועט אַוועק צו די דערפער, צו די קאָלאָניעס, צו די קבוצות. אַ מאַרק פאַר דעם קען ווערען דער גאַנצער אָריענט. דער טייל לענדער אַרום פּאַלעסטינע. דאָס איז דאָך אַ הײם-זאַך און אַפילו פרויען פון אָפּגעשטאַנענע פעלקער ווילען וואָס אַ לײַכטערע הײם. די צוויי פראַנקפורטער יודען פלאַנעווען אַ פאַבריק דערפון אויף אַ גרויסען שטייגער, כאָטש מאַטעריאַלען וועט מען דאַרפען ברענגען פון אַנדערשוואו. טעכניקער קומען שוין איצט אָן אין פּאַלעסטינע. אַ סך זענען טאַקע פון דײַטשלאַנד. צו אַרבײַט רײַסען זיך אַלע, ס'איז נישט קיין טרוים בײַ די צוויי פראַנקפורטער יודען. זיי האָבען אַלץ גענוי אויסגעפאָרשט.

אַ פאָטער ברענגט זיין טעכטער'ל פאַר אַנ'עדות, אַז זיין פרוי איז איהם נישט טריי

אַ געשיכטע, ווי אַזוי עלטערען ציהען אַרײַן זייערע קינדער אין אינטימע אַנגעלעגענהייטען, איז די טעג פאָרגעקומען אויף אַ דין-תּורה בײַ איינעם פון די וואַרשעווער רבנים. אַ יוד האָט אָנגעקלאָגט זיין פרוי דעפּאַר, וואָס זי איז איהם נישט טריי, און בעשטעטיגט דאָס, האָט אַ קליין מיידעלע, די טאָכטער פון דעם קריגענדען פּאָרעל. אַ טאָכטער איז אַרויסגעטראָטען געגען דער מוטער.

אַנ'אַלטע געשיכטע: דער מאַן אַרבײַט שווער און ביטער, ווערט אויסגעריסען, אַבי צו דערהאַלטען אַ שטוב, לערנען די קינדער. די פרוי טוט גאָרנישט. זי איז נאָר אַ פרוי. זי טוט קיין האַנד אין קאַלטען וואַסער נישט, ווייל זי האַלט אַ דינסט. אויך מיט די קינדער פאַרנעהמט זי זיך נישט. צוליב וואָס? די קינדער דאַרפען זיך אַליין ערציהען. זי איז פאַרנומען מיט וויכטיגערע זאַכען, מיט לייענען די בלעטלעך וועגען מאָדעס, וועגען פילם-סטאַרען, ווער מיט וועמען עס האָט זיך געגט, ווער איז וועמען עס האָט זיך פאַרליבט. הייבט זענען דאָ אַנדערע אַרבײַטען, פאַרבען די ליפּען, פּוצען די נעגעל. און פאַרוואָס טאַקע שוין נישט פיהרען אַ ליבע מיט אַ יונגערמאַן, מיט וועלכען מען געהט זיך צוזאַמען באָדען אויף דעם זומער-וואַוזיצונג! דער מאַן איז אַזאַ פאַרנומענער, טאָג און נאַכט האָט ער נאָר אין זינען געשעפטען, וועקסלען, חובות. אַז ער קומט שוין אַרויס אַ טאָג זיך אָפּרוהען, איז ער מיד, שלעפעריג, ער איז זעהר נישט אינטערעסאַנט.

האָט זיך אַ קינד, אַ מיידעלע צוגעקוקט צו די אַלע זאַכען און געליטען. ווייל דאָס קינד האָט ליב דעם טאַטען און עס פאַרשטעהט. די מאַמע מיינט, אַז דאָס קינד פאַרשטעהט נישט. וואָס ווייס אַ קינד, אויסער שפּילערײַען און ליאַלקעס? אָבער קינדער ווייסען פיל מעהר ווי די דערוואַקסענע האַלטען. עס האָט געליטען, נישט געקענט לײַדען. און אַז דער טאַטע איז שטאַרק צוגעשטאַנען צו זיין טעכטערל און געוואָלט דערגעהן, פאַרוואָס עס איז אַזוי טרויעריג, האָט עס זיך נישט געקענט מעהר איינהאַלטען און דערציילט ווי אַזוי די מאַמע ווערט כסדר פאַרפאַלען מיט דעם פרעמדען הער, ווי מען לאַכט אַזוי שטענדיג, און מען לאַכט פון טאַטען.

דער בעליידיגטער מאַן האָט געבראַכט די פרוי זיינע צום רב, פאָדערענדיג אַ גט. די פרוי האָט געלייקענט, אָבער די קליינע האָט אַלץ דערציילט וועגען איהר מוטער. די מוטער האָט דאָס קינד גע׳זידעלט, געשריגען, אַז עס איז פאַרדאָרבען, אַז עס בעריערט אַנ'אייגענע מוטער, וואָס עס איז מיאוס עקעלהאַפט.

אָבער, ווער איז דאָ מיאוס'ער, דאָס קינד, צי די מוטער, וואָס האָט זיך געוויזען אין אַזא נישט שעהנער ליכט פאַר איהר אייגען קינד?

ווער ווייסט וויפיל אַזא קינד האָט זיך אָנגעליטען ביז עס האָט געוואַגט אַרויסצוטרעטען געגען דער אייגענער מוטער. שווערע טראַגעדיעס קומען פאָר אין דעם קינדער-וועלטעל. טראַגעדיעס, וואָס ווערען דורך די קינדער איבערגעלעבט פיל שטאַרקער און שאַרפער ווי בײַ די דערוואַקסענע. נאָר די גרויסע מיינען, אַז קינדער זענען קינדער, אַז אויסער זייערע שפּילערײַען און קינדערישע אינטערעסען ווייסען זיי גאָרנישט און פיהלען גאָרנישט. דאָס איז אַ גרויסער טעות.

זעהר פאָרזיכטיג און מענשליך דאַרפען די דערוואַקסענע, די עלטערען, זיין מיט די קינדער.

אָפּגעשאַפט די קאָנפיסקאַטע פון דר. אינזלער'ס בוך וועגען לעמבערגער פּאָגראָם

לעמבערג (יט"א) מיט עטליכע טעג צוריק איז אַרויס פון דרוק אַ ברייטע אָבהאַנדלונג פון דר. אברהם אינזלער א.ט. „די פאַלשע דאָקומענטען — דער אמת וועגען דער טראַגעדיע פון לעמבערגער יודענטום אין נאָוועמבער 1918". די אָבהאַנדלונג, וואָס שטיצט זיך אויף אָפיציעלע דאָקומענטען און עדות-ערקלערונגען פון פוילישע קאַמפּען-בעטייליגטע, וואַרפט אום דער פּרוב פון אַ געוויסער גרופּע פּאָליטישע שרײַבער, וואָס האָבען געפעלשט דעם אָבשניט אין דער געשיכטע פון די קאַמפּען וועגען לעמבערג, וואָס האָט זיך אין נאָוועמבער 1918 אָבגעשפּילט אין יודישען קוואַרטאַל אין לעמבערג.

בעת פון יודישער זייט האָט מען אויף די טראַגעדיע פון יענע נאָוועמבער-טעג געוואָרפען אַ שלייער פון פאַרגעסען, האָט אַ געוויסע גרופּע פּוילישע פּובליציסטען געפּרובט אויסצונוצען דאָס יודישע שווייגען, כדי צו סאַנקציאָנירען די פאַלשקייט אַלס היסטאָרישען אמת. דעריבער איז אויך געווען בעזונדערס וויכטיג די אַרבײַט פון דר. אינזלער. וועלכער דעמאַסקירט די מיסטיפיקאַציע-פּרובען און שטעלט פעסט דעם אמת אין ליכט פון פּוילישע מקורות און אויטענטישע דאָקומענטען.

צו דער אַלגעמיינער שטוינונג איז אָבער ד"ר אינזלערס בוך קאָנפיסקירט געוואָרען. די לעמבערגער סטאַראָסטווע האָט פאַראָרדענט די קאָנפיסקאַטע פון דער גאַנצער אויפלאַגע. ווי מיר דערוויסען זיך איצט, האָט דאָס לעמבערגער קרייז-געריכט, וואָס צו זיין קאָמפּעטענץ געהערט די בעשטעטיגונג פון קאָנפיסקאַטען, וועלכע ווערען פאַראָרדנעט דורך דער שטאָטישער סטאַראָסטווע אויף זיין נישט-עפענטליכער פאַרהאַנדלונג פון 20-טען ה. ח. בעשלאָסען נישט צו בעשטעטיגען די פאַראָרדנונג פון סטאַראָסטווע און די קאָנפיסקאַטע אָפּגעשאַפט.

דאָס אינטערעסאַנטע בוך פון ד"ר אינזלער וועט זיך אין די נאָהענטסטע טעג בעווייזען אין פאַרקויף.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

זעלבסטמאָרד אין פּאַריז

פון אַ אָנגעזעהענעם דײַטש-יודישען פּאָליטיקער אַ קרבן פון היטלער-טעראָר

„פּאַריזער הײַנט" שרײַבט: נישט איין מאָל האָבען מיר שוין געשריבען וועגען לייהדען-וועג פון די דײַטשע יודען אין פּאַריז, וועגען טראַגישען לעבען פון די היטלער-קרבנות וועלכע געפינען זיך איצט אין פּאַריז.

מעגליכע הויבען אָן דאָס לעבען פון דאָס ניי און שטרעבען ווידער אַמאָל אויפצובויען זייער עקזיסטענץ. נישט אַלע האָבען אָבער מוט דערצו, נישט אַלע זענען גענוג יונג אָנצוהויבען די קאַריערע פון דאָס ניי. וואָס בלייבט זיי צו טון?

די היימלאָזע ד"ר אַרנאָלד ווערנער פריימוט און זיין פרוי האָבען די פראַגע געלעזט אויף אַ טראַגישען אופן: זיי זענען ביידע בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אין אַ מעבלירט צימער אויף די איישען קאַרוזער. זיי האָבען זיך פאַרסמ'ט דורך גאַז.

ד"ר פריימוט איז געווען אַ בעקאַנטער יוריסט. מיט אַ וועלט-נאָמען. ער איז געווען איינער פון די גרעסטע אויטאָריטעטען אויפ'ן געביט פון יוריס פּרודענץ.

בײַ די וואַהלען פון 1919 איז ער געוועהלט געוואָרען אַלס דעפּוטאַט אין לאַנדטאַג. ער איז געווען דעפּוטאַט אין דער קאָנסטיטואַנטע-פאַרזאַמלונג פון ווײַמאַר, שטאַאַטס-סעקרעטאַר אין יוסטיץ-מיניסטעריום און מיטגליד פון מלוכה-ראַט. אין יאָהר 1923 איז ער בעשטימט געוואָרען אַלס פּרעזידענט פון קאַר דאַמעל אין שאַרלאָטענבורג. דעם פּאָסטען האָט ער פאַרנומען ביז'ן יאָהר 1926. דאַן האָט ער גענומען זיין דימעריטור און האָט זיך גע'ווידמעט זײַנער שרײַבערישער טעטיגקייט.

צוויי חדשים האָט ד"ר אַרנאָלד פריימוט געהאַט. ער איז געווען אַ יוד און אַ סאָציאַליסט דערצו. האָט זיך אַראָבגעלאָזט אויף דײַטשלאַנד דער פּינסטערער היטלעריזם און צוזאַמען זיינע אַנדערע קאָלעגען און גלויבענס-ברידער, איז ד"ר פריימוט אַרויסגעטריבען געוואָרען פון דײַטשלאַנד. צוזאַמען אויך מיט אַלע אַנדערע איז ער געקומען אָבריכטען גלות אין פראַנקרייך. אמת, פראַנקרייך האָט איהם אויפגענומען זעהר גוט, אָבער איז עס אַ תּכלית צו זיין אַ אימיגראַנט פאַר אַזאַ איינעם. וואָס איז געוואוינט „אין דער הײם" צו פיהרען אַזאַ ברייט לעבען?

קיין גרויסער נגיד איז ער אויך נישט געווען. קיין גרויסע האָפנונגען און פּערספּעקטיווען האָט ער מיט זיין פרוי פאַר זיך נישט געהאַט, האָט ער בעשלאָסען צו מאַכען אַ סוף צו זיין לעבען...

זיין געטרייע פרוי האָט אַליין נישט געוואָלט בלייבען אויף דער וועלט. נאָכדעם ווי זי האָט יאָהרען לאַנג געלעבט בײַ דער זייט פון איהר מאַן, האָט זי אויך מיט איהם געוואָלט פאַרענדיגען איהר לעבען—און זי האָט עס אויסגעפיהרט...

אין אַ בריף, וועלכע זיי האָבען איבערגעלאָזט פאַר אַ פרײַנד אין בערלין, שרײַבען זיי:

„נישט אין אונזער עלטער הויבט מען צוריק אָן פון דאָס ניי. מיר האָבען מעהר נישט קיין כח דערצו".

ווײַזט אויס, אַז ד"ר פריימוט האָט געהאַט קרובים אין פּאַריז. ער האָט דאָ אַ בעקאַנטען מאַלער. ווי עס ווײַזט אויס איז ער נישט קיין דיראַמע פון בויט. וואָלטען די צוויי דײַטשע יודען געוואָלט, וואָלטען זיי — זוי אַלע דײַטשע יודען — בעקומען שטיצע. עס איז אַ דראַמע פון עלענד און פאַרצווייפלונג. עס איז אַ דראַמע פון צוויי יודישע אינטעליגענטען, וועלכע זענען מיט די וואָרצלען אויסגעריסען געוואָרען פון זייער הײם און זיי האָבען זיך נישט געקענט איינלעבען אין די נײַע אומשטענדען.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט
בראַנדאַזשען, גאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לײַכטע פּלאַטפוס-אײַנלאַגען נאָכ'ן פיס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אָבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

פרייוויליגע אדער צוואנגס-צעכען?

פארוואס שווייגען מיר

פארוואס איז שטיל געווארען אין די האנדווערקער רייהען? עס שטעהען דאך פאר דער טיר כמעט ווי לעבענס-פראגען פארן יודישען בעל מלאכה עס האנדעלט זיך וועגען דער נאוועליזאציע פון צעכען-געזעץ, עס האנדעלט זיך וועגען די פאכען וואס פאלען נאך נישט ארונטער דעם צעכען-געזעץ, ס'האנדעלט זיך ענדליך וועגען דער פראגע פון כאלופניקעס און אין צוזאמענהאנג דערמיט וועגען דער פראגע פון לוסטראציע, וועלכע איז בשעתו אזוי שארף דיסקוטירט געווארען.

ס'האט זיך געקענט אויסרוכטען, און מיט רעכט, אז ארום די דאזיגע פראגען וועט זיך אנהויבען א גרויסע אויפקלערונגס-ארבייט, א גרויסע אינטערווענץ - אקציע און פערשטענדיגונג מיט די נישט-יודישע פאראיינען און צעכען.

דערווייל איז אלץ שטיל געווארען, אזוי ווי נישט געוועזען. די האנדווערקער-טוער, לכל הפחות אין לאדז, זעהט אויס, האלטען שטארק פון זומער פעריען און האבען די דאזיגע גרויסע ארבייטען איבערגעלאזען אויף שפעטער, אויף שטילערע צייטען, אבער אזוי טאר נישט געשעהען, זענען דאך די אויבען דערמאהנטע פראגען כמעט לעבענספראגען פאר'ן יודישען האנדווערקער, וועמען ס'טוט שטענדיג מעהר וועה, ווי דעם נישט יודישען בעל מלאכה. נעהמען מיר אן די פראגע וועגען פרייוויליגע אדער צוואנגס-צעכען. פין איין זייט וואלטען צוואנגס-צעכען געווען א גרויסע מעלה פאר'ן יודישען האנדווערקער. קודם כל וואלט אוועקגעשטעלט געווארען אן א זייט דער נישט-אנגענעהמער ענין וועגען די לוסטראציעס פון די אזוי-גערופענע „אונלעגאלע“ ווארשטאטען. ווי בעקאנט איז דער פראיעקט וועגען לוסטראציע ארויסגעשוואומען צוליב דער געוואלדיגער קאנקורענץ אין פערשידענע פאכען, וועלכע נעהמט אן נישט-צהרליכע פארמען. ביי צוואנגס-צעכען וואלט יעדער האנדווערקער אין זיין פאך אבליגאטאריש געמוזט געהערען צום צעך און אזויארום וואלט געקענט אין א געוויסער מאס געלעזט ווערען די פראגע פון קאנקורענץ, ווייל דער צעך וואלט געקענט אויסאיבען א דרוק אויף יעדען מיטגליד, וועלכער וואלט זיך נישט געוואלט אונטערווארפען די בעשלוסען וועגען קאנקורענץ-קאמף.

פון דער אנדערער זייט זענען אבער צוואנגס-צעכען ממש א געפאהר פאר די יודישע האנדווערקער. ביי צוואנגס-צעכען וויל די רעגירונג נישט דערלאזען צו צוויי צעכען אין דעמזעלבען פאך, דאס איז אמשר לאגיש, אבער געפעהרליך פאר די יודען. די יודישע האנדווערקער וועלען כמעט אין יעדען פאך מאיאריזירט ווערען, זיי וועלען זיך נישט קענען ארויסרעדען אין זייער שפראך, זיי וועלען זיך שלעכט פיהלען און ענדליך הערשט נאך אין פיל קריסטליכע צעכען שימעל פון מיטעלאלטער און אנטיסעמיטיזם. אזוי אז פון דאזיגען שטאנדפונקט וואלטען זיך די יודען געדארפט ארויסזאגען געגען צוואנגס צעכען. איז אבער ענטשטאנען א דריטער פראיעקט: צוואנגס-צעכען, אבער בעזונדער פאר יודען און בעזונדער פאר קריסטען. און כאראקטעריסטיש, אז פאר דעם דאזיגען פראיעקט וועלען זיכער מיטשטימען די ענדעקעס און אנטיסעמיטען וואס געפינען זיך אין די אנפיהרענדע רייהען פון האנדווערקערטום. די רעגירונג וויל אבער אזא פראיעקט בשום אופן נישט אננעהמען.

ווי מיר זעהען איז די איינציגע פראגע וואס מיר האבען דערווייל בעריהרט א זעהר פערוויקעלטע, פערלאנגט ערנסטע שטודיומס, ישוב הדעת, אויפקלערונג, אינטערווענץ-אקציעס א.א.וו.

צי ווערט דאס אלץ געטון, בשום אופן נישט. אין די האנדווערקער-צענטראלען (איך רעד אלץ וועגען לאדז), פאראיינען, צעכען און קארפאראציעס איז אלץ שטיל ווי אויף א בית הקברות. די אנפיהרער טוען אויך גארנישט און ווילען נאר אפ'פטרן די צייט, פון דעם וועט אבער סוף כל סוף ליידען דער אויסגעמאטערטער און בעלאסטעטער יודישער בעל מלאכה.

י. ד—ן.

געוועלבער קענען נישט זיין צוזאמען מיט די וואוינונגען

אויך פוילישע מילך-הענדלער געגען דער נייער פעראָרדנונג

אויף דער לעצטער פלענאר-זיצונג אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער איז דער פארשטעהער פון צענטראלען קליינהענדלער פעראיין, ראטמאן כארי ארויסגעטרעטען מיט א שארפע רעדע, וועגען דער לעצטער פעראָרדנונג בנוגע דעם מילך - האנדעל, וועלכע ריהרט אן דירעקט דעם יודישען הענדלער. מיר האבען דאמאלס איבערגעגעבען א גענויעם בעריכט, אויף וועלכען ס'האט זיך אנגערופען די גאנצע פוילישע און יודישע פרעסע.

אט וואס גיט איבער דער „דזיענניק קויאווסקי“ אין פויזען אין א ארטיקעל אונטערגעשריבען פון ד"ר ט. זשעפעצקי:

„אין לאדז איז פארגעקומען א פלענאר-זיצונג אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער. צווישען אנדערע האט דער פארשטעהער פון די קליינהענדלער, ראטמאן כארי, וועלכער האט בעטאנט דאס פערערגערען זיך כסדר די מאטעריעלע לאגע פון קליינהענדלער, וועלכער איז דער פונדאמענט פון דער ווירטשאפט.

דער מצב פון קליינהענדלער פערערגערט זיך אויך אין צוזאמענהאנג מיט א גאנצע רייהע נישט רעאלע פראיעקטען, וועלכע רעכענען זיך נישט מיט'ן לעבען, למשל די לעצטע פעראָרדנונג וועגען מילך-האנדעל, וועלכע נעמט אוועק הונדערטער הענדלער די עקזיסטענץ.

דער דעטאליסטען פעראיין אין פויזען האט געבעטען ביים לייטער פון געזונדהייטס אבטיילונג פון פויזנער וואיעוואדישען אמט צו פערלייכטערען די דערמאנטע פארשריפטען. לעצטענס האט ווידער א דעלעגאציע פון זעלבען פעראיין, די ה"ה רעדאקטאר פון „קופיעץ“ גרודזינסקי און ד"ר זשעפעצקי אינטערווענירט ביים דערמאנטען לייטער. מיר האבען בעריהרט דעם פאראגראף 12, וועלכער פערבאט אז דאס געוועלב זאל זיין צוזאמען מיט דער וואוינונג. דער לייטער האט פערשפראכען דאס ס'וועט נענוג זיין ווען די טיר פון געוועלב אין דער וואוינונג אריין וועט פערמויערט ווערען, כאטש מיר האבען אנגעוויזען, אז צוליב דעם קריזיס און אויך אין אלטע הייזער וועט דאס נישט קענען אדורכגעפיהרט ווערען.

די דעלעגאציע האט אויך אנגעוויזען, אז אין דער צייט, ווען אויף מערק וועט מען קענען פערקויפען מילך פון קעסלען, וועלען די געוועלבער קענען נאר פערקויפען אין פלעשלעך און אזוי ווי ביז יעצט, וועט די סאניטארע מאכט קאנטראלירען בלויז די קאלאניאל, נאביאל-געוועלבער און מלעטשארניעס, און וועלען דאס נישט מאכען בנוגע די הענדלער אויף די מערק.

די דעלעגאציע האט בעקומען א ענטפער, אז די פארשריפטען וועלען אנהויבען חל זיין אין 2 וואכען ארום און ווי ווייט מעגליך וועלען די פאסטולאטען גענומען ווערען אין אכט.

די דעלעגאציע איז ארויסגעגאנגען פון וואיעוואעד מיט דער איבערצייגונג, אז דער לאדזער ראטמאן כארי האט רעכט געהאט ארויסטרעטענדיג שארף אין זיין רעדע אין דער האנדעלס-קאמער.

ניי געזעץ וועגען רעגולאציע - אפמאכען און באנקראטען

גרויסע פערלייכטערונגען און ביליגערע קאסטען

א אויסגעוועהנליך וויכטיגע בעדייטונג פאר'ן כלל סוחרים און פאבריקאנטען האט דער נייער בעשלוס פון מיניסטארען-ראט צו ענדערען דאס געזעץ וועגען רעגולאציע-אפמאך און וועגען באנקראט, דאס צופאסען צו די ביי פערערפענישען פון איצטיגען ווירטשאפטליכען לעבען און דאס מאכען ביליגער, כדי יעדער סוחר און האנדווערקער זאל קענען געניסען דערפון.

ביז איצט קען מען דורכפיהרען א אפיציעלען רעגולאציע-אפמאך נאר ווען מען בעקומט א „נאדזאר“. נישט יעדער סוחר און נישט יעדער פאבריקאנט קען בעקומען א נאדזאר און דער עיקר דאס קאסט זעהר פיעל געלד, אזוי פיעל, אז אפילו גרעסערע אונטערנעהמונגען קענען נישט טראגען די אויסגאבען, בפרט נאך קליינע אדער מיטעלמעסיגע סוחרים און פאבריקאנטען. דאס קאסט דורכשניטליך 500 ביז 1500 זל. א משכורת ביי א נאדזאר פון א מיטעלמעסיג אדער קליינע אונטערנעהמונג.

קליינע סוחרים און פאבריקאנטען, וואס זענען נישט אימשטאנד געווען צו בעקומען א נאדזאר האבען סתם אפגעשטעלט די צאהלונגען און האבען אויף א פריוואטען אופן רעגולירט, דאס האט זעהר פיעל פעהלערען, ווייל טייל קרעדיטארען, וואס זענען ווייניגער שפארט און ווילען נישט רעגולירען, דערפיהרען די אונטערנעהמונג צו אונטערגאנג.

דער מיניסטארען-ראט האט שוין בעשלאסען צו פערלייכטערען און צו פערביליגערן דאס דורכפיהרען א רעגולאציע-אפמאך מיט אלע קרעדיטארען, עס ווערט שוין אויסגעארבייט א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט, וואס וועט אין גיכען ערשיינען.

יעדער סוחר, וואס וועט נישט אימשטאנד זיין צו בעצאהלען זיינע חובות, וועט קענען אהן קאמפליקאציעס און אהן גרעסערע אויסגאבען דורכפיהרען א רעגולאציע מיט זיינע קרעדיטארען אויף וועלכע בעדינגונגען, וואס ער וועט זיין אימשטאנד צו בעצאהלען.

אויב דער רעגולאציע-אפמאך וועט נישט צושטאנד קומען, דאס הייסט אדער די קרעדיטארען וועלען נישט וועלען מסכים זיין אויפ'ן רעגולאציע פארשלאג, אדער דער סוחר אליין וועט נישט זיין אימשטאנד צו צאהלען א רעגולאציע וועט דער סוחר ערקלערט ווערען אין באנקראט. דער באנקראט וועט קענען ערקלערט ווערען לויט'ן פארשלאג פון שולדיגען סוחר, אדער לויט'ן פארשלאג פון די קרעדיטארען. די אויסגאבען וועלען אויך זיין קליין און מען וועט אין משך פון א קורצע צייט דורכפיהרען דעם באנקראט און ליקווידאציע פון דער אונטערנעהמונג. נאך א געוויסע צייט וועט דער סוחר קענען צוריקבעקומען די סוחר'ישע עהרע און ער וועט קענען עפענען א ביי געשעפט, ווייל די אלטע באנקראטירטע חובות וועלען אנולירט ווערען.

דאס דאזיגע האט א גרויסע בעדייטונג פאר'ן ווירטשאפטליכען לעבען, ווייל די סוחרים, וואס זענען נישט אימשטאנד צו בעצאהלען זייערע חובות וועלען קענען אויף א שנעלען אופן דורכפיהרען א רעגולאציע און צוריק זיך שטעלען אויף די פיס.

די רעגולאציעס זענען אויך חל אויף די שטייערען.

אויך פערלעגענע חובות אין קראנקען-קאסע און „זופו“

וועט מען קענען אויסצאהלען אין 10 יאהר

גלייכצייטיג מיט'ן בעשלוס, אז פערלעגענע שטייערען פון פאר'ן 1 אקטאבער 1931 זאל מען אויסצאהלען אין 20 האלב-יעהריגע ראטעס, האט דער מיניסטארען - ראט דעצידירט, עס זאל אויך ארויסגעגעבען ווערען א פעראָרדנונג, אז דיזעלבע הנחה זאל אויך אנגעווענדעט ווערען צו די אבצאהלען פאר די סאציאלע פערזיכערונגס-אינסטיטוציעס, ווי קראנקען-קאסע, „זופו“, וועלכע מ'האט געדארפט בעצאהלען פאר'ן 1 אקטאבער 1931.

די דאזיגע פעראָרדנונג וועט ערשיינען שוין די נאהענטסטע טעג.

עקספארט פון פוילישע שיך קיין רוסלאנד

לאדזער שוסטער-דעלעגאציע פאהרט צו די סאוויעטען

(א) איצט איז געווארען אקטועל די פראגע וועגען עקספארטירען שיך פון פוילען קיין ראטען-רוסלאנד. צוליב דעם פאהרט ארויס קיין ראטען-רוסלאנד א דעלעגאציע פון שוסטער פון לאדזער קרייז.

אין שייכות דערמיט וועט דעם 27-טען ד.ח. פארקומען אין דער האנדווערקער - קאמער א קאנפערענץ געווידמעט דעם אופן פון סינאליזירען די סאוויעטישע בעשטעלונגען אויף א גרעסערן טראנספארט שיך

די קירזשנער-כאלופניקעס גרייטען זיך צום סעזאן

דאס פאך קירזשנער-כאלופניקעס ציילט אין לאדז איבער 100 פאכמענער. צוליב דעם קריזיס, האט זיך שוין געשאפען אזא לאגע, אז דער רוב בעשעפטיגטע קירזשנער, מיט זייערע דיפלאמען, האבען זיך איבערגעווארפען אויף „כאלופניצטווא“.

די פאך-קאמיסיע קירזשנער-כאלופניקעס ביים צענטר. האנדווערקער-פעראיין, מאכט אלע פארבערייטונגען צום פארשטייענדיגען סעזאן אריינצוברענגען ארדנונג אין פאך, צו הייבען דעם עקאנאמישען מצב אין פאך, צו דעם צוועק קומט פאר אין די נאהנטסטע טעג א גרויסע פערזאמלונג פון אלע קירזשנער-כאלופניקעס אין לאדז אין לאקאל פון האנדווערקער-פעראיין, פיעטריקאווער 64 אויף וועלכער עס וועלען הארפען אנגענומען ווערען פראקטישע בעשלוסען.

אין רוזוועלטס וועגען...

קינסטליכע פערטייערונג פון לעבענסמיטעל כדי צו שטיצען די לאנדווירטע

די רעגירונג האט בעשלאסען ארויפצולייגען א נייעם אבצאהל אויף א רייה שפייז-ארטיקלען, כדי פון דעם געלד צו שאפען א פאנד פון וועלכען מען וועט שטיצען די לאנדווירטען און די וואס פיהרען פיה-צוכט.

קודם כל וועלען אלע מיהלען מוזען צאהלען א געוויסען אבצאהל פון יעדער פארטיע תבואה אדער מעהל, וואס זיי וועלען אויסמאהלען.

אויך אין די שעכט-הייזער וועט איינגעפיהרט ווערען אנ'אבצאהל פאר יעדען שטיק פיה וואס מען וועט שעכטען.

אויף אזא אופן וועט מען קינסטליך פערטייערען די פרייזען פון מעהל, קאשעס און פלייש און פאר'ן געלד וועלען געשטיצט ווערען די לאנדווירטען.

דער דאזיגער פאנד זאל בעטרעפען א גרויסע סומע. 25 מיליאן פון דעם פאנד וועלען בעצאהלען די סוחרים און פאבריקאנטען אין דער פארם פון 10 פראצענט צושלאג צום אומזאץ-שטייער.

בעגרעניצטע שטייער-עקזעקוציעס

ביז די רעקורסען וועלען בעטראכט ווערען

די האנדעלס-קאמיסיע ביים האנדעלס-מיניסטעריום האט אין דער היינטיגער וואך אבגעהאלטען א וויכטיגע זיצונג מיט דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון פינאנץ-מיניסטעריום.

די האנדעלס-קאמיסיע האט בעשלאסען ארויסצושטעלען א פערלאנג צום פינאנץ - מיניסטעריום, דאס מען זאל בעגרעניצען די עקזעקוציעס פון אומזאץ-שטייער פאר'ן לעצטען יאהר ביז צו דער גרויס, וואס די סוחרים אנערקענען אין זייערע רעקורסען פאר ריכטיג. מיט דער עקזעקוציע פון דעם איבעריגען טייל אומזאץ-שטייער זאל מען ווארטען ביז די רעקורסען וועלען בעטראכט ווערען. דער מאטיוו איז, אז די סוחרים זענען ערשעפט און זיי זענען נישט אימשטאנד צו צאהלען די שטייערען, וועלכע זיי אנערקענען פאר א פוולה און אונבערעכטיגט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 25 ב׳ מנחם אב תרצ״ג

יולי

זון-אויפגאנג 3.44
זון-אונטערגאנג 7.40

נאך די דונערן און בליצען

איין דונער האט געטראפען אין חתן-כלה. — וואס מיט׳ן שניט איז וויסט מען נאך נישט. — נאך דער שרפה אויף פאמארסקא

(2) דער מורא׳דיגער שטורעם, וועלכער איז עהערגעכטען אין אווענד אדורך איבער לאדז און אין דער סביבה, איז געווען איינער פון די שטארקסטע שטורעמס, וואס זענען אבסערווירט געווארען אין משך פון די לעצטע יאהרען.

אין די נידעריג-ליגענדע טיילען פון דער שטאט האט זיך אלץ „ממש געבאדען" אין וואסער — ובפרט די קעלערס און די טראטוארען אויף נאוואמיעסקא, טארגאווא, ראדוואנסקא, זשגאווסקא א. א.

אויף איינינע גאסען האבען זיך געבילדעט אמת׳ע אזערעס...

אין פיל פאלען האט מען אבסערווירט, ווי מענשען טוען זיך אויס שיך און זאקען, כדי אריבערצוקריגען זיך אויף דער אנדער זייט טראטואר.

דראזשקעס און טאקסיבוקעס האבען געמאכט א לעבען, און זענען מגולגל געווארען אין שיפען...

די קלעפ פון די דונערן האבען, חוץ דער שרפה אין די פאבריק פון די „ברידער פיאטרקאווסקי, פוקס און קאמפ." קיין אנדער שרפה נישט ארויסגערופען.

דאס פערברענען זיך פון די גארן-זאפאסען ביי ווידענוואורמען אויף פאמארסקא 163 איז געשעהען מחמת׳ן איבערפליהען פון די פונקען פון פיאטרקאווסקי׳ס פאבריקען (פאמארסקא 141).

עס איז אבער נאמירט געווארען איין פאל פון א דונער-קלאפ, וואס האט נישט ארויסגערופען קיין שרפה, נאר געטראפען אין... א חתן-כלה.

געשעהען איז עס אויף לודוויקי 14, וואו עס זענען אין איין צימער געזעסען די 20-יעהריגע מאריאנא זשארניצקא, אנ׳ארבייטערין פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור", און איהר חתן — דער 23-יעהריגער וולאדיסלאוו טשעפליוכא (אנטאניעוו-סטאקי 3).

די זשארניצקא איז שווער געטראפען געווארען פונ׳ם דונער און אין א בעוואוסט לאזען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל. דער חתן איהרער איז געטראפען געווארען אין א פוס, וואס איז פערגליווערט געווארען און פאגאטאוויץ האט איהם אפגעפיהרט א היים.

אויף וויפיל עס האנדעלט זיך וועגען די היזקות אויף די פעלדער, זענען זיי נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

לויט די רעלאציעס פון פאגאטאוויץ און בעזונדערע לעטשניצעס פון דער קראנקען-קאסע, האט דער עהערנעכטיגער שטורעם דערפיהרט צו א גאנצע רייה פון נערווען-אויפרייסלונגען מחמת די אפטע אונגעהויער שטארקע דונער-קלאפ.

אין שייכות מיט דער שרפה פון דער פאבריק אויף פאמארסקא 141, דערוויסען מיר זיך, אז די אויספארשונגען איבער דער סיבה פונם פייער-אויסברוך פיהרט א ספעציעלע קאמיסיע, וואס בעשטייט פון עקספערטען מצד די פייערלעשער אונטער׳ן פארזיץ פון דעם ליטער פון דער ערשטער בריגאדע ביים אויספארשונגס-אמט, גע-הילפס-קאמיסאר שטאבהאלץ.

מען האלט, אז די שרפה איז ענטשטאנען פון א קורץ-שלוס, וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך א דונער.

די אויספארשונג איז נישט פערענדיגט און וועט נאך געדויערן דעם היינטיגען טאג.

* * *

אין לאדז, אויף פאגארנא 11, איז געטראפען בעהארען פון א דונער, א געוויסער סטעפאן פריצעק. זיין מעמד איז געפעהרליך.

צוגאב פאבאר-קאמיסיע

(2) דעם קומענדיגען פרייטאג, דעם 28 ד. ח. און שבת דעם 29. ד. ח. הויבט אן אין לאקאל אויף פעטריקאווער 165 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ס.או. לאדז — שטאט 2.

מעלדען דארפען זיך די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט צוגעשטעלט צו מיליטער-איבער-זיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט. וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען, און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10) א כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פיעטריקאווער 46), מ. עפשטיין פיעטריקאווער 225) ז. גארטשינסקי (פשיאזד 59), פ. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

בענזין-אויפרייס אין א הוטען-לאגער

(2) נעכטען פארמיטאג איז אין הוטען-לא-גער פון בנימין פערדער (זגערזשער 20), בעת׳ן פוצען קאפעלושען, געשעהן אנ׳אויפרייס פון בענזין.

פונם בענזין איז אויסגעבראכען א שרפה און עס זענען פערברענט געווארען א סך קאפעלושען.

די ארויסגערופענע ערשטע אפטיילונג פון פייערלעשער האט דאס פייער לאקאליזירט.

דער היזק איז א גאנץ בעדייטענדער.

א פערגעניגען מיט קלעפ...

(2) אין דארף טעאפילאוו, הינטער לאדז, איז געקומען צו א געשלעג צווישען דעם לעטניק מאקס ראגאווער און עטליכע שיכור׳ע פערשוינען.

פונ׳ם געשלעג איז ראגאווער ארויס מיט א צושעדיגטען קאפ און פנים.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

אוועקגעפאלען

(2) א געוויסע חיה ראזמאן (קרוטקא 9 באלוט) איז אדורכגייענדיג מיט דער נאוואמיעסקא גאס פלוצים פער׳חלשט געווארען און איז אוועקגעפאלען.

פאגאטאוויע האט אריבערגעפיהרט די אומגליקליכע אין דעם שטאטישען זאמעל-פונקט.

א שטריק, סם

(2) נעכטען האט זיך אויפגעהאנגען אין זיין אייגענער וואוינונג אויף אדענצא 13 דער 60-יאהריגער יאן פילא, וועלכער האט געליטען פון א שווערער קרענק. פון דער שטריק האט מען איהם ארונטערגענומען א טויטען.

* * *

ארטור זאנזשעווסקי (טאדגאווא 51) האט זיך נעכטען אין סקווער אויף וואדני רינעק פער׳סם׳ט מיט סובלימאט. מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

אין פאניאטאווסקי׳ס פארק האט זיך גע׳סם׳ט א געוויסע דארא הארעוויטש (זאקאנטנא 21. די סיבה — שווערע מאטעריעלע לאגע.

מען האט די אומגליקליכע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פערעלטערטקייט פון חובות

פערעלטערטקייט פון חובות איז אנ׳אופן זיך צו בעפרייען נאכ׳ן אפלויף פון א בעשטימטער צייט פון דער גענומענער אויף זיך התחייבות. דאס דערמאנטע פערטיידיגונגס-מיטעל קאן אנגעוואנדען ווערען נאר אין דעם פאל, ווען דער פער-אינטערעסירטער בעל-חוב פערופט זיך דערויף אויף דער געריכטס-פערהאנדלונג.

אויף דער פערעלטערטקייט, ווי אויף א מיטעל זיך צו בעפרייען פון א חוב, קאן מען זיך פערופען אין יעדען סטאדיום פון פראצעס אפילו אויף ביי אנ׳אפעלאציע.

אפהענגיג פון כאראקטער פון חוב, זעהט דאס געזעץ פאר פאלגענדע פערעלטערטקייטס-טערמינען: 30, 20, 10, 5, 3, 2 און א 1 יעה-ריגער און אין אויסנאהמליכע פאלען א 6-חדשים׳-דיגער.

מיר וועלען זיך בלויז אפשטעלען אויף די פערעלטערטקייטס-טערמינען פון די וויכטיגסטע פרעטענציע-רעכט.

בלוז נאך 30 יאהר ווערען פערעלטערט פרעטענציעס:

1) צו אומבעוועגליכע גיטער (אייגענטום, ארענדע און סערוויטוטען);

2) וועגן אנגעמען און אפזאגען זיך פון ירושות און דאראוויזנעס;

3) צו א בעזיץ;

4) יעדע התחייבות;

5) א געזעץ-קרעפטיגער ווירעק, ארויסגעטראגען אין אנוועזענהייט פון איינגעקלאגטען.

נאך 5 יאהר ווערען פערעלטערט:

1) חובות, וועלכע שטאמען פון ראטעס פאר אייביגע און לעבענסלענגליכע רענטע;

2) פון ראטעס פאר אלימענטאר-פענסיעס;

3) דירה-געלד און דזשערזשאווע-צינזען;

4) צינזען פאר הלוואות און אלע אנדערע חובות, וועלכע זענען צאהלבאר יעדעס יאהר און אין קורצערע טערמינען.

נאך 3 יאהר ווערען פערעלטערט:

1) וועקסעל-חובות לגבי אויסשטעלער;

2) זאאטשנע ווירעקען.

נאך 1 יאהר ווערען פערעלטערט: פרעטענ-זיעס פון דאקטוירים פאר הייל-קאסטען, פון סוחרים פאר געבארגטע סחורות צו פריוואטע קונים, פון בעלי מלאכות פאר ארבייטס-געלד (מיט אייגענע מאטעריאלען), פאר אויסלערנען א מלאכה.

נאך 6 חדשים ווערען פערעלטערט פרעטענזיעס: פון בעלי מלאכות פאר מלאכה-געלד (מיט אנפערטרויטע מאטעריאלען), פון האטעלען און אכסניה-בעזיצער פאר קעסט, פון לערער׳ס פאר שכר למוד, וועקסעל (זשירעס) און טשעק-חובות.

ריידענדיג וועגען אנווענדען די פערעל-טערטסקייט-פרינציפען, איז כדאי צו געדענקען פאלגענדע כללים: א בעל-חוב קאן בעפרייט ווערען פון א התחייבות פערופענדיג זיך אויף פערעל-טערטקייט, אויב דער חוב איז נישט בעשטעטיגט געווארען דורך קיין שריפטליכען דאקומענט (אונ-טערגעשריבענער רעכנונג דורכ׳ן בעל-חוב). בכללן קאן נישט האבען קיין אנווענדונג קיין 1—3 יעה-ריגע פערעלטערטקייט לגבי חובות, וועלכע שטיצען זיך אויף דאקומענטען (חוץ וועקסלען און טשעקען), דער לויף פון פערעלטערטקייט ווערט איבערגעריסען דורך איינקלאגען אין געריכט אדער דורך אנהייבען די עקזעקוציע (צושיקען פון קא-מארניק אנ׳ענטשפרעכענדע אויפפאדערונג) עווענ-טועל דורך בעשטעטיגען מצד׳ן בעל-חוב די פער-עלטערטע פרעטענזיעס.

ארעסטירט 2 קאמבינאטארען ביי די פערד-געיעגען

(א) די פאליציי האט אויפ׳ן פלאץ פון די פערד-געיעגען אין רודא-פאביאניץ פערהאלטען צוויי חבר׳ה-לייט, וואס זייער עובדא בעשטעהט אין קאמ-ביניר׳ען בעלבים אויף געווינסען ביי די „ווישטשי-געס". די ארעסטירטע זענען מאנעס לענטשיצקי און שלמה יעקב קלאפיש, ביי וועלכע מ׳האט צוגענומען 2.300 זל., וואס מען האט ביי זיי געפינען.

קאנקורענצלאזער
פילם-רעפערטואר
פון קלאנג-קינא-טעאטער
„CAPITOL"
ביז׳ן 31 יולי ד. י. איז דאס קינא צוליב׳ן רעמאנט נישט טעטיג.
קירצליך!
„עקסטאז"
„זון פון דער דזשונגלי"
„ZUZANNA LENOX"
„BURŁAK ARTEM"
Dr. MOREAU
„ווען כ׳וואלט געהאט א מיליאן"
„דאס ליד פון דער נאכט"
„גאלדענע נעץ"
„ליצטאציע פון ליבע"

ליבע,ליידענשאפט

א קעכין, א יונגער שניעק און א טאשען-מעסערל

(2) זונטאג אין אווענד איז דער 19-יעהריגער יאן באיער (באלוטער מארק 6) געקומען צו זיין כלה, א דינסטמיידעל אויף אלעע 1. מאי 48, באשר בכן — זי זאל ארויסגיין מיט איהם אינ-דרויסען „כאפען א שפאצירל"...

האט די כלה געזאגט — זי קאן נישט, ווייל די באלעבאטים דערלויבען איהר נישט אויף דער „וויכאדניע".

יאנעק האט געזאגט נאך א מאל: „קום", אבער זי האט געענטפערט: „ניע, און ניע און נאך א מאל ניע".

האט יאנעק א טראכט געטון — די בחור׳טע גענארט מיך, זי פיהרט מיך אין באד אריין... עס איז נאר ביי איהר אזא מין אויסרייד דאס, וואס זי זאגט, אז די באלעבאטים לאזען זי נישט און ער איז ארויס אין קארידאר, ארויסגענומען פון טאש א קניפעקל, און אריינגעשטאכען זיך אין ברוסט אריין.

א שווער פערוואונדעטען האט איהם פאגא-טאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף זאגאיניקאווא.

קיש-קיש׳קעלעך גדולות

פון א יודען מיט א בארד — א פערדרייטען

(2) נעכטען האט זיך אויף דער פעטריקאווער גאס, לעם 6. שיערפיען-גאס געמאכט פריילין און לעבעדיג.

איינער א „מאנספערשוין פון מענליכען גע-שלעכט" האט געהאלטען אין איין בעפאלען פרויען און קושען זיי אויף די ליפען מיט דער גאנצער ליידענשאפט פון זיין מיאוס׳ען מין...

מילא, וואלט באך דער מאנספערשוין גע-עהבדעלט אין רודאלף וואלענטינא אין ראמאן נא-וואראָ, אהער להבדיל, בראדושיש — וואלטען באך די פרויען פון דעם אידעלען און שיינעם מין יא-קאש מיט איהם אדורכגעקומען, און וואלטען באך אודאי צוגעבאמקעט: אדרבא, פראשע יעשטשע גא ראז...

אבער — אזוי ווי דער קישער איז געווען א בארדיגער און זעהר אפגעלאזענער יוד — האט זיך געמאכט א גרויס געקוויטשעריי און ליארם.

ס׳איז געווארען ווי אין דער מגילה שטייט — ליהודים היתה אורה ...

עס זענען זיך צונויפגעלאפען פאליציאנטען, או אויך אנדערע מענ׳ער, וואס האבען זיך נישט גע-דאנקט פערגיגען אויפ׳ן פערגעניגען פונ׳ם קו-שער...

און — מ׳האט דעם קישער טאקע פערהאלטען.

מען האט איהם ותיכף אפגעפיהרט אין שפי-טאל פאר גייסטיג קראנקע (זאקאנטנא 44), ווייל עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז דער 40-יעהריגער יהודה ליפשיץ (זאכאדניא 18) אנ׳אונ-נארמאלער, ובפרט טאקע א׳יפ׳ן סעקסועלען גע-ביט.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — דעטשניצע-פרייזען.

אלע קינא'ס מוזען רעמאנטירט ווערען

(א) די לאדזשער שטאט־סטאראסטווע האט גע־שטעלט אויפגעפאדערט אלע היגע קינא־בעזיצער, אז זיי זאלען תיכף זיך נעמען צו רעמאנטען פון זייערע הייזער. אין זין פון דער דאזיגער פעראָרדנונג מוזען אלע לאדזשער קינא'ס ווערען אויפגעפרישט און פערפולקומט לויט די פארשריפטליכע בויגעזעצען ביז'ן 1 נאוועמבער ד. י. מוזען די קינאס אייגענטימער שוין אנגעבען ביטעס וועגען בעניצען די קאנצעסיעס אויפ'ן יאהר 1934

צובראכען די פיס

אומגליק מיט אן 11-יעהריג יונגעל

(א) אויף גדאנסקא 22 איז אראפגעפאלען פון א וואגען דער 11־יעהריגער יעקב קביטעל, ביי וועלכען עס זענען צובראכען געווארען די פיס. פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין א שווערען צושטאנד אין שפיטאל אריין.

אויב נישט קיין ליבע איז גלייכער דער טויט...

(א) נעכטען האבען מיר מיטגעטיילט, אז אויפ'ן עוואנגעלישען בית־עולם אויף אגראדאווא 'וואסטישע' געפינען א אנאנבעקאנטע פרוי אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד.

די פאליציישע אויספארשונג האט פעסט־געשטעלט, אז די פרוי איז די 27־יאהריגע קאטאר־זשינא קאטשעראק פון צוימער. זי איז געקומען קיין [illegible] זוכען איהר געליבטען, אז דער בחור'על האט זיך נישט אפגעפינען, האט זי אויסגעפינען דעם טויט, וואס איז איהר געווען ליבער. אין שפיטאל איז זי טאקע געשטארבען.

געפונען דאס ריכטיגע ארט, וואו צו לייגען זיך אין קימפעט...

(2) שרה פריימאן פון סטאנאוו איז געקומען אין איינעם פון די לאדזשער קאמיסאריאטען ערלע־דיגען עפיס אנ'ענין.

פלוצים איז איהר נישט גוט געווארען און זי האט בעקומען געבורטס־וועהען.

מען האט ארויסגערופען פאגאטאוויע, וועלכע האט זי אפגעפיהרט אין א וועכנערין־קליניק.

צוויי גרויסע דארפס־שרפות

(2) אין דארף אכאטניקי, ראדאמסקער קרייז איז נעכטען אויסגעבראכען א גרויסע שרפה.

מיטן פייער זענען אוועק 22 הייזער, 17 שטאלען 15 שפייכלערס א א.וו.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 52 טויזענד זלאטעס.

• • •

(2) אנ'עהנליכע שרפה איז אויסגעבראכען אינם דארף טיצמקאוויק, ווילינער קרייז, וואו עס זענען אוועק מיט'ן פייער 21 ווירטשאפטען.

ביי דער רעטונגס־אקציע זענען פיל פויערים צוקאליעטשעט און אפגעבריהט געווארען.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 100 טויזענד זלאטעס.

באר 10 גאסטראלען!!

טעאטער „סקאלא"

באר 10 גאסטראלען!!

מ. ווינדער פרעזענטירט דעם ראמאנטישען שוישפילער, דעם קעניג פון דער יוד. אפערעטע

מיכאל

מיכאלעסקא

צוזאמען מיט דער אמעריקאנער פרימאדאנע, דער נאכטיגאל פון דער יודישער ביהנע

בעטי סימאנאוו

הייגט, דינסטאג, 9 אווגט און אלע טעג

פייערליכע פרעמיערע!

נידער מיט דעם וויינען! זאל לעבן די אפערעטע!

לאכען! / זינגען! / טאנצען!

די גרויסע אמעריקאנער אטראקציע

דער לעצטער טאנץ

הנכסם־מוזיקאלישע און פיל־פארבינגע אפערעטען־שפיל אין 3 אקטען, 6 בילדער פון י. פריימאן,

מוזיק: אברהם אלשאניעצקי.

רעזשי: מיכאל מיכאלעסקא.

אויסער דעם אנסאמבל פון „סקאלא"־טעאטער איז ספע־ציעל אנגאזשירט געווארען די גוט־בעליבטע ארטיסטען:

אברהם הורין,

יוסף סטרוגאטש

און אלא שליוו־קאוויטש.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון סקאלא

געפונען א געהאנגענעם אין זיין בייער וואוינונג

(—) מיט איניגע טעג צוריק איז פערשוואונדען געווארען דער 34־יעהריגער יחיאל קאהן. און מען האט נישט געוואוסט וואו ער איז אהינגעקו־מען.

דער פערשוואונדענער האט געהאט געדינגען א צימער אויף זאוואדזקע 23. און אין דער פער־ריגער וואך האט ער זיך אהין אריינגעצויגען, און פון דעמאלט אן האט איהם זיין משפחה נישט מעהר געזעהן. אלע בעמיהונגען איהם אויסצוזוכען האבען זיך נישט איינגעגעבען. ערשט נעכטען האט מען זיך אריינגעקריגען צו קאהנען אין זיין בייער וואוינונג אריין און דארט געטראפען א שוידערליך בילד: קאהן איז געהאנגען א טויטער.

ווייזט אויס, אז ער איז שוין דארט געהאנגען א 2—3 טעג.

דער זעלבסטמערדער איז געווען אנ'אנגפער־היירא־טער און איז לעצטענס געווען אהן בעשעפ־טיגונג.

מוזיק, געזאנג, הומאר, ספארט, און פערוויילונג

די שענסטע גראנדיעזע גארטען־פערוויילונג פון היינטיגען סעזאן וועט זיין שבת, דעם 5 טען אויגוסט אין העלענאוו. די פערוואלטונג פון די שורעק קינדער־היים ביים קוראטאריום פון די בארוכאוו־שולען אין לאדז מאכען שוין אלע פאר־בעריייטונגען, ס'זענען אנגאזשירט געווארען מוזיקער, אקטיארען, קינסטלער, וואס העלפען צו בערייכערן און פערשענערען דאס פראגראם. ס'קומט אויך ספעציעל צו פאהרען די באקסער־סעקציע פון ווארשווער שטערן (גוויאזדא). מיט איין ווארט ס'וועט זיין, וואס צו זעהן.

בילינגע אויספלוגען קיין טרוס־קאוויעץ, קריניץ, גדיניע און טשעכאטשינעק

דאס רייזע־ביורא פון „וואגאן־לי־קוק" ארגאני־זירט אויף דער קומענדיגער וואך פאלגענדע בילינגע אויספלוגען:

קיין קריניץ, אפפאהר זונטאג דעם 30 ד. ח. 9.40 אווענד פון פאבריקס באהן מיט א דירעקטען צוג, בוממע־ליטע פלעצער, דער פרייז פון 3־טע קלאס 22.80 זל., 2־טע קלאס 34.20.

קיין טרוסקאוויעץ, אפפאהר זונטאג 8.08 אווענד פון קאלישער באהן מיט א דירעקטען שנעל־צוג פון פשעמישל ביז טרוסקאוויעץ, בוממע־ריטע פלעצער, דער פרייז פון 3־טע קלאס 26.90 זל. 2 קלאס 38.10.

קיין גדיניע, אפפאהר פרייטאג דעם 28 ד, ח. 9.25 אווענד פון קאלישער באהן מיט א דירעקטען צוג, בוממע־ריטע פלעצער, דער פרייז פון 3 קלאס 18 זל., 2 קלאס 27.50 זל.

קיין טשעכאטשינעק, אפפאהר פרייטאג אדער שבת 12.57 פון קאלישער באהן מיט א דירעקטען צוג, אפפאהר פון טשעכאטשינעק זונטאג 6.30 אווענד, רעזערווירטע פלעצער, דער פרייז איןביידע זייטען איז 13.10 זל. אין איין זייט איז 7.40 זל.

אויף די אלע אויבענדערמאנטע אויספלוגען קען מען בעקומען בילעטען אין רייזע־ביורא פון „וואגאן־לי־קוק" פיעטרקאווער 64, פון 9 פריה ביז האלב 2 מיטאג און פון 3 ביז 8 אווענד.

מיט א פוילישע שיף ארום אייראפא

שוין דעם 2 סעפטעמבער געהט אפ דער סטא־טעק „ס. ס. פאלאניא" אין וועג אויף דער רייזע ארום אייראפא.

דער פרייז פון א בילעט איז פון 600 זל. צו־זאמען מיט די פעסער און וויזעס.

עס ליגט אין אינטערעס פון די אלע אנטייל־נעמער אין דעם אויספלוג זיך צו ווענדען וואס פריהער אין ביורא פון „וואגאן־לי־קוק" פיעטרקא־ווער 64, כדי צו רעזערווירען זיך א פלאץ, און יעדער בעקומט א צוגעטיילטע קאבינע.

אנ'איינטאגיגער אויספלוג קיין ווארשא

די היגע אפטיילונג פון „וואגאן־לי־קוק" אר־גאניזירט דעם קומענדיגען דאנערשטאג אנ'איינ־טאגיגען אויספלוג קיין ווארשא.

אפפאהר פון לאדז 7.28 פריה פון קאלישער באהן, אפפאהר פון ווארשא 7.25 פארנאכט, דער פרייז אין ביידע זייטען איז 9.60 זל.

בילעטען קען מען בעקומען שוין פון היינט אן אין ביורא פון „וואגאן־לי־קוק" פיעטרקאווער 64, פון 9 פריה ביז האלב 2 מיטאג און פון 3 ביז 9 אווענד.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל־שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

4

ס'וועט גלייכער זיין, אז מיר וועלען דא קיינעם גארנישט זאגען, באר אליין ארויפגעהען אין איהר צימער, האט שארסקי געזאגט צו העלמאן טאובע, אפ דא אין האטעל וואוינט זי דאך, די ארטיסטקע אדא, ס'ווענדט זיך נאר אין וואס פאר א נומער.

— דאס ווייס איך אויך, האט טאובע געענט־פערט, איך האב באר פערגעסען דאס אייך צוצו־[illegible]ען, זי וואוינט אין נומער 133 אויפ'ן ערשטען שטאק

שארסקי [illegible] אינטערעסירט, טאובען פון וואנען ער ווייסט דעם נומער און, אויס־מיידענדיג זיי ווינדע, זענען ביידע מאנספערשוין ארויף אויף דער טרעפ.

דער קארידאר איז געווען איינגאנצען פוסט. אין דער דאזיגער איוונט־שעה איז דער גרעסטער טייל געסט פון האטעל איראפעאיסקי נישט געווען אין די צימערען.

זיי זענען מיט שנעלע טריט אדורכגעגאנגען דעם קארידאר און האבען זיך פערהאלטען ביי דער טיר, וואס האט געטראגען דעם נומער 133.

שארסקי האט שוין געהאט אנגעגרייט אין האנט עפעס א געגענשטאנד, מיט וועלכען ער האט באלד געעפענט די טיר, זיי זענען אריין איבערעיג אין א קליינעם קארידאר, אנגעצונדען דאס עלעקטרישע ליכט און זיך, ווי גנבים וואס האבען זיך אריינבעקומען אין א פרעמדער וואוינונג, ארומגעקוקט אין אלע זייטען, פון דעם קארידאר האבען געפיהרט אין פערשידענע ריכטונגען 3 צו־געמאכטע טירען, דער דעטעקטיוו האט זיך געפיהרט אזוי ווי ס'איז געווען זיין געוואוינהייט, ער האט צוגעלייגט דאס אויער צו יעדען פון די טירען, אזוי ווי ער וואלט זיך געוואלט איבערצייגען, צי ס'איז אימיצער נישט פערהאן דארט, דאן האט ער מיט די באזונדערע אריינגעצויגען לופט, אזוי ווי ער וואלט געוואלט ארויסשפיהרען פערדעכטיגע ריחות.

דאסזעלבע האט ער געטאן ביי דער צווייטער טיר, נאך דער דאזיגער טעטיגקייט האט ער מיט'ן פינגער אנגעוויזען אויף דער טיר וואס האט זיך גע־פונען ביי זיין רעכטער זייט און געברומט האלב ערנסט, האלב אין וויץ צו טאובען.

— דארט וועל איך נישט אריינגעהען, ווייל דארט וואוינט ער..

נאך די דאזיגע געהיימנישפולע ווערטער איז שארסקי אריין אין צימער, וועמענס טיר ס'האט זיך געפונען גראד אקעגען איהר.

דאס איז געווען א עלעגאנט איינגעארדענטער סאלאן, וועלכער האט זיך געגרעניצט מיט דעם שלאפצימער פון דער ארטיסטקע אדא, פון דאן האט געפיהרט א דריטע טיר געפיהרט אין קארי־דאר, שארסקי האט געפארשט אלץ וואס האט זיך געפינען אין דער וואוינונג פון דער ארטיסטקע. טאובע איז איהם נאכגעגאנגען און אין הארצען האט ער שוין חרטה געהאט אויפ'ן גאנצען ענין.

שארסקי איז דערווייל צוגעגאנגען צו א קליי־נעם שרייבטיש, די שופלאדען זענען געווען פער־שלאסען אויף א שליסעל.

שארסקי האט ארויסגעצויגען פון טאש א קאָ־לעקציע קליינע שליסלען און באלד זענען די שופלאדען געווען אפען, ער האט שנעל איבער־געקוקט די פאפירען, וועלכע האבען פאר איהם קיין שום ווערט נישט געהאט, אין צעטעל האט אבער געצויגען זיין אויפמערקזאמקייט, דאס איז געווען א קוויטונג פון דער דירעקציע פון האטעל, אין וועל־כע זי קוויטירט, אז די ארטיסטין אדא האט געגעבען צו בעהאלטען איהר טייערע צירונג אין דער דירעקציע.

— דאס וועט צונוץ קומען האט שארסקי גע־זאגט, איצט זאלען מיר פון דאנען ארויסגעהען, מיר וועלען נאך איין קלייניגקייט ערלעדיגען.

איצט האט ער גענוי אנגעקוקט די טיר וועל־כע האט געפיהרט אין שכנותדיגען צימער, ער האט זיך עטליכע מאל אראפגעלאזט אויף די קניען און געהאלטען דאס פנים איבער דער פאדלאגע, לייכטענדיג מיט א טאשען־לאמפעל, שארסקי וואלט דאך יודיטער געקוקט. אבער אין דעם מאמענט האבען זיך געהערט טריט וואס האבען זיך דער־נעהנטערט, ביידע מאנספערשוין זענען אוועק פון דער טיר און אראפ פון די טרעפען א־אפקומענדיג אין האל זענען זיי באלד אוועק אין ביורא פון האטעל.

שארסקי האט דעם דירעקטאר גלייך געוויזען זיין דעטעקטיוו־לעגיטימאציע און אויף דעם גרונד זיך געהייסען ווייזען די ליסטע פון די געסט.

דער דירעקטאר האט גלייך אויסגעפיהרט זיין פערלאנג.

שארסקי צוזאמען מיט טאובען האבען שנעל ארורכגעקוקט די ליסטע אין וועלכע ס'זענען געווען איינגעשריבען די ליסטע פון די געסט, זיי האבען זיך אפגעשטעלט אויף דעם צימער 136, וועלכעס זיי האבען גענוי אנגעקוקט, לויט דער ליסטע האט אין דעם דאזיגען צימער געוואוינט דער לאדזשער גרויס־אינדוסטריעלער ברונא ווייס, וועלכער איז געקומען אין האטעל ערשט מיט איין טאג צוריק, דאס הייסט דעמזעלבען טאג וואס די ארטיסטקע אדא

— צי וואלטען מיר זיך געקענט זעהען מיט הער ברונא ווייס, האט שארסקי געפרעגט דעם דירעקטאר

— ער איז נישט אין צימער, ער איז נעכטען אוועקגעגאנגען און נאך נישט צוריקגעקומען

— צי בעאונרוהיגט דאס אייך גארנישט

— ניין, הער ווייס האט אונז גלייך געזאגט ווען ער איז אוועקגעגאנגען, אז ס'קען זיין אז ער וועט נישט צוריקקומען צוויי טעג, מ'זאל אבער דאס צימער פאר איהם רעזערווירען און האט פאר אויס באר דער וואוינונג בעצאהלט. און איהר הער דעטעקטיוו אינטערעסירט זיך מיט דעם דאזיגען מענשען?

— יא, זעהר שטארק

— איהר קענט איהם?

— ניין מיר קענען איהם נישט, האט טאובע געענטפערט אנשטאט שארסקי, אבער אייך גענוי שילדערען ווי אזוי ער זעהט אויס, ער איז א ביזרע־גער, א דארער מיט לאנגע וואנסעס, אנגעטאן אין א גארניטור מיט לאנגע שטרייפען

— אזוי איז עס האט בעשטעטיגט הער די־רעקטאר.

דאן האט שארסקי געבעטען, אז דער דירעקטאר זאל זיי ארויפפיהרען צו ווייסן אין צימער

— מיט פערגעניגען האט דער דירעקטאר גע־זאגט, מיר האבען דאפעלטע שליסלען צו יעדען צימער.

(פארזעצונג קומט)

מענדעלע צדיק - דער „רב"
פון דער לאדזער אונטערוועלט

צווישען פראלעטאריאט און די איבעריגע סאציאלע שיכטען הערשט אנ'אנטאגאניזם וועלכער בעזירט זיך אויף דער אינטערעסען-געגענזעצליכקייט פון דער היינטיגער געזעלשאפטליכער קלאסען-דיפערענצירונג. דער דאזיגער אנטאגאניזם פיהרט דערצו, אז דער פראלעטאריאט איזאלירט זיך, גרעניצט זיך אפ פון די בעזיצענדע טיילען פון דער געזעלשאפט און ארדענט זיך איין זיין בעזונדער קאלעקטיוו-לעבען אויף אלע געביטען פון געזעלשאפטליך-קולטורעלער און אפילו אויך מאטעריעלער טעטיגקייט.

און כאראקטעריסטיש: די זעלבע איזאלאציע-טענדענצען, וועלכע דער פראלעטאריאט ווייזט ארויס לגבי דער בורזשואזיע, ווייזט אויך ארויס אין נישט קיין שוואכערע מאס דער לומפענפרא-לעטאריאט אדער די אזוי גערופענע אונטערוועלט לגבי דער „וויטישער אויבערוועלט".

אויך די אונטערוועלט האט איהרע פיהרער און העלדען, לעגענדעס און טראדיציעס, מאראל און עטיק, קלובען און בתי-תפילות מיט אייגענע כלי קודש און אפילו א היימישען „רב". דעם דאזיגען „רב" רופט מען רב מענדעלע צדק. דאס איז א הויכער, דארער יוד מיט א גאר לאנגע ברייטע גרויע באָרד מיט נאך לענגערע געקרײַזעלטע פאות. מענדעלע אונטערשיידט זיך נישט פון אנ'אמת'ן רב נישט בלויז מיט זיין הדרת פנים'דיגקייט נאר אויך אפילו נישט מיט תורה-קענטעניש.

ווי אזוי קומט מענדעלע צו דער אונטער-וועלט-חברותא? דערמיט איז טאקע פערבונדען אנ-אינטערעסאנטע געשיכטע.

מענדעלע איז געווען א בן-יחיד פון א שוחט אליין איז ער אויך געווען אמאל א שוחט ערגיץ אין א קליין שטעדטעל אין פלאצקער געגענד. זייענדיג שטעטלדיגער שוחט איז ער איינמאל גראד אין תשעה באב נכשל געווארען מיט א גוישע שפחה, מ'האט איהם געפאקט בשעת מעשה און ער האט נעבעך געמוזט תיכף אנטלויפען פון שטעדטעל.

א לענגערע צייט האט מענדעלע געוואנדערט איבער שטעדט און שטעדטלעך אלס מגיד. איבעראל, וואו ער איז נאר געקומען אין א שטעדטעל האט ער געהאלטען אין שוהל אדער אין בית-מדרש א דרשה. דער גבאי האט דערנאך צוזאמענגענומען פאר איהם ביים עולם געלד און די שעהנסטע באלעבאטים האבען איהם אהיימגענומען אויף סעודות.

איינמאל האט מענדעלע בעזוכט א שטעדטעל, ער האט דארט אויפגעפירט א דרשה, מ'האט פאר איהם צוזאמענגעמאכט א לייטישען פדיון און אנ-געזעהענער בעל-בית, א רייכער שענקער האט איהם אהיימפערבעטען אויף פעסבער און אויך פער האלטען אויף נאכטלעגער.

פאסירט א מעשה: מענדעלע כאפט זיך פלוצלונג אויף אין מיטען דער נאכט, געהט אריין אין קיך און קען שוין נישט צוריקטרעפען צו זיין געלעגער. ער פערבלאנדזשעט אריין אין א פרעמד בעט. ס'דערהערט זיך א געוואלד. דער שענקער מיטן בני-בית קומען אויגענבליקליך צו לויפען, זיי ווארפען זיך אויף מענדעלען ווי די מחבלים און זענען איהם ארענטליך מקיים פסק. מענדעלע הויבט אן צו ענטלויפען. אבער דא פאסירט מיט איהם א צווייטער „מעלעדהר". לויפענדיג הויבען זיך אן פון איהם צו שיטען פון אלע זייטען זילבערנע בעכערלעך, גאפל, מעסער, לעפעל און אנדערע קלייניגקייטען. גראד האט אין דער אכסניה גענעכטיגט עפעס א קאמיסאר. דערזעהענדיג די חתונה, נעמט ער דעם ראבין און פיהרט איהם אוועק אויף דער פאליציי — און ר' מענדעלע שוועט אפ פארן משא ומתן גאנצע זעקס למדלעך (חדשים).

קומענדיג ארויס אויף דער פריי, האט זיך מענדעלע שוין מעהר נישט פערנומען מיט מגידית, ער איז צוגעשטאנען צו א מחנה וואנדערנדע שנארערס און געווארען אנ'איינפאכער קלאמקע-הייבער. מענדעלע האט זיך אויך באלד אויסגעזוכט עפעס א שנאָרערין און אנגעהויבען מיט איהר צו בעהן, ווי מאן און ווייב. און זיין ווייב און קינדער, וועלכע ער האט איבערגעלאזט אין יענעם שטעטעל, וואו ר'איז געווען שוחט און פון וואנען ר'איז צוליב דער עפנטלעכער מעשה פעריאגט געווארען, האט ער געגצליך פערגעסען און ביז'ן היינטיגען טאג ווייס ער נישט, וואו זייער געביין איז אהינגעקומען.

מענדעלע האט אזוי געוואנדערט מיט דער מחנה שנארערס ביז ר'איז אנגעקומען קיין לאדז. דא האט ער זיך בעזעצט אין א באלוטער אונטער-געסעל. געווען איז דאס עטליכע יאהר פאר דער מלחמה. מענדעלע האט באלד אין די ערשטע צייטען געוויגען די סימפאטיע פון דער אונטערוועלט און ער איז געווארען איהר גייסטיגער מנהג.

זיי האבען זיך צו מענדעלע אנגעהויבען צו ווענדען מיט דין תורות אין די פאלען, ווען ס'האט געדארפט דעצידירען נישט די מאראל פון ברוטאלען כוח, נאר יושר און דער תורה-גייסט. מענדעלע האט אויך פאר דער אונטערוועלט אנגעהויבען צו פסקנען שאלות. פיל לעזער העלען זיכער שמייכלען, ווי קומען עפעס שאלות צו אונטערוועלט-מענשען? דארפט מען זיי טאקע דערצעהלען, אז די דאזיגע חברה-לייט זענען אויסערגעוועהנליך אבערגלויבעריש פרום, בפרט זענען זיי אפגעהיטען אין ענינים פון כשר און טריף, חמץ און פסח'דיג, קדש און אבלים.

פיעל אלפאנסען, וועלכע האלטען „הייזלעך" מיט קריסטליכע „פענסיאנארקעס" און וואוינען זאגאר מיט קריסטליכע פרויען, עסען נישט קיין טרפה פלייש, האבען צווייערליי געפעס און בענוצען פסח ספעציעלע כלים. מענדעלע דרשנט אויך פון צייט צו צייט אין בלאטען בית תפילה, לערנט א פרק משניות ביי איין אבל און אויף א יאהר-צייט, מאכט א הספד א פערשטארבענעם אינטערוועלטישען קארפען-קאפ, זאגט תהלים פאר א חולה, גיט חופה וקדושין און גט'ן און פיהרט אויס פאר דער אונטערוועלט אלע אנדערע יודישע זאכען.

דער הערשענדער קריזיס האט אויך דער אונטערוועלט בעטראפען ממילא איז שוין מענדעלע מיט אלע זיינע רבנישע מלאכות נישט ביכולות ארויסצוברענגען פרנסה. ער איז דעריבער לעצטענט געצוואונגען צו צוהאנדלען.

מ'טרעפט איהם טראגען א קויש מיט ציצית, סידור'לעך, בענטשערלעך, ציין-ביינדלעך, שיר המעלות'ן פאר קימפעטארענס, קאנטשיקלעך און עהנליכע יודישע סחורות.

ארגוס.

זהיר! זומער-שפרינקעלעך?...

מ'דארף נישט אויסמיידען די זון אויס מורא פאר זומער-שפרינקעלעך — אבער א טעגליכע פלעגונג מיט הערבא'ס פרעפאראטען וועט פערזיכערן יעדען איינעם א ריין און געזונד געזיכט! די זייף Herba בעזייטיגט שנעל און ווירקזאם די זומער-שפרינקעלעך, געלע פלעקער, לישאיעס און אנד. אונריינקייטען פון דער הויט. דער קרעם Herba מאכט די הויט עלאסטיש און גיט איהר צו שטענדיג א פריש און יונגענדליך אויסזעהן. צו בעקומען פון 90 גר. אן.

KREM i MYDŁO
HERBA

אהרן מענדעל שטערן נ"ע

נעכטען איז געשטארבען אין אונדזער שטאט דער אנגעזעהענער בירגער אהרן מענדעל שטערן.

דער פערשטארבענער האט אנגעהערט צו די עלטעסטע און ערשטע סוחרים ביי אונז אין שטאט, א דאנק זיין ענערגיע און כלייס האט די פירמע שטערן זיך ארויסגערוקט אין דער ערשטער רייהע אין לאדזער מסחר און אזוי ארום, מיט יאהרען צוריק פיל מיטגעווירקט צו דער ענטוויקלונג פון דער היגער טעקסטיל-אינדוסטריע.

דער פערשטארבענער האט אויך געהאט א שטארקען חוש פאר פילאנטראפישע ארבייט און ער פלעגט מיט א ברייטער האנד שטיצען די היגע יודישע הילף-אינסטיטוציעס און פלעגט אליין זיך אויך בעטייליגען אין דער ארבייט פון פערשידענע אינסטיטוציעס.

זיין טויט וועט אויפריכטיג, טיף בעדויערט ווערען אין די היגע יודישע קרייזען, ביי וועלכע ער האט געשעמט אלס איידעלער און גוטהארציגער מענש.

זיין השפעה פאר געזעלשאפטליכקייט האט ער אויסגעשפרייט אויף זיינע קינדער, וועלכע זענען אויך שטארק פערטרעטען אין דער היגער יודישער הילף-טעטיגקייט, זיין זוהן יעקב שטערן, איז דער פרעזעס פון דער היגער פאפולערער אינסטיטוציע „לינת-הצדק". תנצב"ה

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	77.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע —	39.00
4 „ דאלארובקא —	48.25
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	50.38
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף	42.50
8 „ לאדזער „ „	38.—
ענגלישע פונט — — —	29.90
דאלאר - אפיצ. 6.37, נישט אפיצ. —	6.30
גאלד-רובל — — — —	4.86
דייטשער מארק — — —	2.10

אונטער די רעדער פון אנ'אויטא

(2) נעכטען איז נעבען 11. ליסטאפאד 43 ארונטערגעפאלען אונטער אנ'אויטא די 40 יעהריגע שיינדעל קריסקא (זאקאנטנא 12).

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אהיים.

דער שאפער איז ענטלאפען.

היינט ערשטער אויפטריט פון מיכאל מיכאלעסקא אין סקאלא

היינט, דינסטאג, טרעט אויף דער גרויסער אפערעטען-סטאר מיכאל מיכאלעסקא אין לאדזער „סקאלא"-טעאטער צוזאמען מיט דער אמעריקאנער פרימאדאנע בעטי סימאנאווא אין א נייער אפערעטע, וואס איז ספעציעל געשריבען געווארען פאר מיכאל מיכאלעסקא אין אמעריקא „דער לעצטער טאנץ", מיט א זעהר רייכען אינהאלט און הערליכע מוזיק.

עס זענען אויך איינגעלאדען געווארען ספעציעל צו דער פיעסע די בעליבטע ארטיסטען: אברהם קורץ, יוסף סטרוגאטש און אלא שליווקא-וויטש, צוזאמען מיט'ן גאנצען אפערעטען-אנסאמבל פון לאדזער „סקאלא"-טעאטער.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 25 יולי 1933

11,57 צייט-סיגנאל. 12,05 גראמאפאן. 12,25 פרעסע-איבערזיכט. 12,33 קאמוניקאט. 12,35 גראמאפאן. 1,00 טאג-פראגראם. 2,55 גראמאפאן. 4,00 קאנצערט. 5,00 פארטראג. 5,15 גראמאפאן. 6,15 פארלעזונג. 6,35 געזאנג. 7,05 פעליעטאן. 7,10 פעליעטאן. 7.20 פערשידענעס. 7,35 פראגראם אויף מארגען. 7,40 פעליעטאן. 8,00 קאנצערט. 9.00 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 9,10 קאנצערט. 10,00 מוזיק. 10,25 ספארט. 10,35 קאמוניקאטען. 10,40 מוזיק פון משכאטשינעק.

* * *

פון אויסלאנד

7,45 הילווערסום — אפערע. 8,30 וויען — קאנצערט. 8,30 רוים — אפערעטקע. 8,45 שטראסבורג — קאנצערט. 9,20 מינכען — קאנצערט. 9,35 דאווענטרי — קאנצערט.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1–2 בייטאג און פון 4–7 נאכט.

דער רוה פון קערפער

סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן

54)

סטווערינא האט זיך געפאלגט דעם פראפעסאר, אבער אוועק איז זי נישט אהיים.

זי האט געפיהלט עפעס אנ'אומקלארהײַט און אומפארמײַדליכען דראנג, וואס האט זי געצוואונגען צו בעפעהלען דעם שאפער, ער זאל זי אפפיהרען צו גיוסאנען.

עפעס אנ'איבערליכער כח האט זי געטריבען צו דעם דאזיגען מענשען, פון וועלכען אלץ האט זיך אנגעהויבען, און מיט וועלכען אלץ וועט זיך ענדיגען, און וועלכער האט — דער איינציגער — אלץ געוואוסט וועגען איהר.

אין דעמזעלבען מאמענט, ווען זי איז דערשינען פאר איהם, האט זי פערשטאנען, אז ער האט געווארט אויף איהר אנקומען.

— איך האב געוואוסט, אז איהר וועט קומען.

— האט ער געזאגט און זיין שטים האט אפגעהילכט קאלט און פרעמד.

ער האט זי אריינגעפיהרט אין גאסט-צימער זעהר ריין, צוגעפוצט.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס אינדרויסען איז געווען העלער זומער, האט אין קאמין געגליהט פייער.

גיוסאן האט זיך אוועקגעזעצט ביים פייער און ארונטערגעלאזט זיינע לאנגע הענד.

— ס'איז קיין שום נייעס נישטא?.. נישט וואהער? — האט ער צושטרייט א פרעג געטאן — איך האב געקריגט טעלעפאניש מיט דעם קליניק... דארט ליגט דער פריינד פון מיין לעבען...

סטווערינא האט געשוויגען, אבער זי האט געפיהלט, ווי עפעס אנ'אויסטערלישע בעפרידיגונג נעהמט זי אדורך.

די געזעלשאפט פון גיוסאנען איז געווען דאס איינציגע, וואס זי האט געקאנט פערטראגען, זיינע ווערטער — די איינציגע, וואס זי האט געקאנט הערען.

גיוסאן האט געקוקט אויף זיינע אריגענע הענד, וועלכע ער האט געשטרעקט אנצוווארעמען, און פארטגעזעצט:

— ווען ער איז אבערגעפאלען, בין איך זיכער געווען, אז ער וועט נישט בלייבען לעבען. אין דער לופט איז געהאנגען עפעס גרויזאמקעס.

מיט גרויס אנשטרענגונג האט ער אריבערגעפיהרט דעם בליק אויף סטווערינאן און געפרעגט:

— הייסט עס, איהר זענט איבערצייגט געווען, אז איך וועל איהם דערציילען?...

דער לייכטער ציטער פון די ווימפערן איז געווען דער איינציגער ענטפער פון דער יונגער פרוי.

— איהר האט איהם ליב געהאט — האט גיוסאן פארטגעזעצט נאך א קורצען שווייגען — אזא מין מענש, ווי איך, קאן אזא זאך נישט פערשטיין... און דעריבער בין איך בעגאנגען א טעות... איך האב נישט געקאנט פארויסזעהן די רעזולטאטען, וועלכע עס האט געקאנט ארויסרופען אזא שטארקע ליבע...

סטווערינא האט איהם אויפמערקזאם בעטראכט.

„ער האט נישט געקאנט אויפפאסען... נישט געקאנט בענעהמען דעם בעסטען טייל פון מיין מהות... און פיער האט נישט געקאנט בענעהמען דאס שלעכטע אין מיר". — האט זי פאר זיך געטראכט — ווען פיער וואלט בעגריפען דאס, וואס עס איז אין מיר פארגעקומען, וואלט ער מיך געקאנט איינגאנצען אויסהיילען און אפהאלטען פון א סך זאכען... ווען ער וואלט עס אבער בעגומען, וואלט ער נישט געווען דאס, וואס ער איז געווען".

— און יענער... מיט'ן מעסער, — (האט גיוסאן ווייטער גערעדט — יענער... ס'איז אליידענשאפט!

ער האט געציטערט פאר קעלט, פאר דער איבערליכער, און זיך נאך בעהענטער צוגערוקט צום פייער, טרויעריג שאקלענדיג מיט'ן קאפ.

— איך בין דער איינציגער — האט ער געזאגט, קוקענדיג אויפ'ן פייער — אין וועלכען עס איז נישט געווען קיין סימן פון אייזעלער בעציהונג, און איך בין געבליבען גאנץ, בעת איהר זאלבאנדריט זענען שטערבליך פערוואונדעט... פאר וואס איז עס אזוי?... ווער דיקטירט עס אזוי דעם גורל?... און צו וואס?... צי דען מחמת דעם — איך זאל זיך ווייטער אויספיהרען אזוי, ווי ביז איצט?...

ער האט הילפלאז א שמייכעל געטאן און פארטגעזעצט:

— ווי וואויל עס איז אונז בײדען הײנט אין אוונט! קײנער אין דער וועלט, אפילו די פערליבטסטע פארל פיהלט נישט אזוי די גײַסטיגע נויטווענדיגקייט איינער אין דעם צווייטען, ווי מיר

— איז... אז איהר האט דערזעהן מארסעל'ן... האט איהר גלייך א קלער געטאן, אז איך האב עס איהם אונטערגעשיקט? — האט סטווערינא א פרעג געטאן.

— אז ער איז אונטערגעשיקט דורך אונז. — האט גיוסאן ווייך אויסגעבעסערט.

און ער איז פערזונקען געווארען אין מחשבות.

אין א ווײַלע שפעטער איז זיין אויפמערקזאמקייט געווענדעט געווארען אויף דעם רוהיגען הוימען אטעמען פון דער פרוי:

אריינגייענדיג אין זיין צימער האט זיך סטווערינא צוגעלייגט אויפ'ן בעט און איז איצט ענדערר-מעלט געווארען.

— מיט'ן פרייז פון וויפיל שלאפלאזע נעכט, מיט וואס פאר א יסורים האט זי דערגרייכט דאס רעכט אויף אזא שלאף! — האט גיוסאן א מורמעל געטאן — און מארגען...

ער האט א טראכט געטאן וועגען דעם פראפעססאר אבריס ספקות און וועגען דער צוקונפטיגער אויספארשונג אויפ'ן געריכט...

ווי זאל מען אפהיטען די דאזיגע אומגליקליכער מיט איהר קינדיש-פערצערטע פנים?

ווי זאל ער אפהיטען די רעשטלעך פון איהר קלארקייט?

ער וועט איהר, פערשטייט זיך, העלפען, אבער ווי אזוי זאל ער עס מאכען?...

(פארטזעצונג קומט).

וואס ד"ר הערצל האט מיט 30 יאהר צוריק פערהאנדעלט מיט'ן צארישען מיניסטער פאן-פלעווע

(ענדע פון 4-טע זייט).

פרשטענס, מיטווירקען ביים טערקישען סולטאן וועגען א „טשארטער" אויף פאלעסטינע; צווייטענס, פינאנציעל שטיצען די עמיגראציע, אנווענדענדיג דערויף געלד-מיטלען פון יודישע אפצאהלונגען, און דריטענס, פערגרינגערען די ארגאניזאציע פון ציוניסטישע פעראיינען. פלעווע האט פרינציפיעל אויף אט די אלע פונקטען צוגעשטימט, הערצל האט ארויסגעזאגט דעם פערלאנג, אז די רעזאלוציאנען פון ווייטע געשפרעך זאלען שריפטליך פאר מדליערט ווערען. פלעווע האט עס איהם פערשפראכען צו טון.

אויפ'ן אנדערען טאג איז ד"ר הערצל געווען ביים פינאנץ-מיניסטער, וויטען, צו וועמען פלעווע האט איהם געגעבען א רעקאמענדאציע עס פערשטעהט זיך, אז וויטע האט, פונקט ווי פלעווע, פערזיכערט דעם אויסלענדישען גאסט, אז ער איז א „יודען-פריינד", וואס פאר א מין „פריינדשאפט" דאס איז געווען, קאן מען אורטיילען פון דעם, וואס ער אליין האט דא דערציילט:

„איך פלעג שטענדיג זאגען דעם פערשטארבענעם קייזער אלעקסאנדער דעם דריטען: „מאיעסטעט, אויב עס איז מעגליך, צו דערטרינקען די זעקס אדער זיבען מיליאן יודען אין שווארצען ים, בין איך דערויף פולקאם איינשטימיג. אויב אבער דאס איז נישט מעגליך, מוז מען זיי לאזען לעבען". און דאס איז אויך געבליבען מיין אנזיכט. איך בין געגען ווייטערדיגע בעדריקונגען".

ווען דער געשפרעך איז אריבער צום ציוניזם און צו זיין ענד-ציל, האט וויטע ארויסגערוקט די בעוואוסטע טענה וועגען די קריסטליכע הייליגע מקומות. „און וואס פאר א ווייטקייט פון די הייליגע ערטער" שטעלט איהר אייך פאר צו בעזעצען יודען? — האט ער געזאגט — מיר דוכט, עס וואלט ארויסגערופען א בעאונרוהיגונג, ווען יודען זאלען זיך געפונען נאהענט צו די הייליגע ערטער! — „און ווי איז איצט, ווען טערקישע סאלדאטען בעוואכען דעם הייליגען קבר"? — האט בעמערקט הערצל — „דאס איז נישט אזוי אונערטרעגליך ווי ווען עס זאלען זיין יודען, — האט וויטע דערויף געענטפערט. — זאלען אהין אנקומען א פאר הונדערט טויזענד יודען. זאלען דארט ווערען יודישע האטעלען, יודישע געשעפטען, — אזוי וואלט דאך אפשר בעליידיגען די קריסטליכע געפיהלען"..... דאך האט וויטע, לויט הערצלס בקשה, צוגעזאגט אפצושאפען זיין פערבאט געגען דזי אקציעס פון דער קאלאניאל-באנק, דערביי האט ער געשטעלט די בעדינגונג, אז די באנק זאל עפענען איהרען אבטהיילונג אין רוסלאנד.

פלעווע האט זיין פערשפרעכען ערפילט. דעם 30. יולי האט ער צוגעשיקט ד"ר הערצלען אין האג טעל דעם פאלגענדען בריף:

„איהר האט ארויסגעזאגט אייער וואונש צו האבען קענטליכע שפורען פון דער אונטערהאנדלונג, וואס איז צווישען אונז פארגעקומען. איך ערפיהל גערן אייער פערלאנג אום צו בעווייזען אלץ, וואס קאן ארויסרופען אומערטיבעטע האפנונגען, ארער, פערקעהרט, בעאונרוהיגענדע צווייפלען.

„איך האב געהאט די געלעגענהייט צו בעקענען אייך ווי אזוי די רוסישע רעגירונג קוקט איצט אויף דעם ציוניזם. דער קוק איהרער קאן זעהר לייכט בריינגען דערצו, אז די רעגירונג זאל מוזען אנשטאט איהר פאליטיק פון דולדען דעם ציוניזם, אנווענדען אזעלכע מיטלען, וואס האבען דיעזער גרונד אין נאציאנאלען זעלבסט-שוץ.

„ווי לאנג דער ציוניזם האט געהאט דעם ציל צו בעשאפען פאר יודען אן אומאפהענגיגע מדינה אין פאלעסטינע, ווי לאנג דער ציוניזם האט פערשפראכען צו ארגאניזירען די אויסוואנדערונג פון א געוויסער צאהל יודישע איינוואוינער פון רוסלאנד, האט די רוסישע רעגירונג געקאנט בעציהען זיך צו איהם גינסטיג.

„אבער פון דער מינוט אן, ווי דער ציוניזם האלט ביים פערלאזען אט דעם הויפט-ציל דיגעם, אום אנשטאט דעם צו פערנעהמען זיך פשוט מיט פראפאגאנדירען די יודישע נאציאנאלע פעראייניגונג אין רוסלאנד גופא, — קאן די רעגירונג, נאטירליך, אין קיין פאל נישט דולדען אט דעם נייעם גאנג פון ציוניזם. ער וואלט נאר געקאנט ברענגען צו דעם, עס זאלען בעשאפען ווערען אין לאנד גרופעס מענשען, וואס וואלטען געווען פולקאם פרעמד און אפילו פערהאסט די פאטריאטישע געפיהלען, אין וועלכע עס בעשטעהט די קראפט פון יעדער מלוכה.

„דעריבער וואלט דער ציוניזם געקאנט ווידער בעקומען אונזער צוטרוי נאר דאן, ווען ער זאל זיך צוריק אומקעהרען צו זיין פריהערדיגען אור-בייטס-פראגראם. אין אט דעם פאל וואלט דער ציוניזם געקאנט רעכענען אויף א מאראלישע און מאטעריעלע שטיצע פון דעם טאג אן, ווען איינינע פון זיינע פראקטישע מיטלען וואלטען העלפען פערמינדערען די יודישע בעפעלקערונג פון רוס-לאנד.

(ווייטער קומט).

ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען.
נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

„SALVATOR"
דאס איז א בעריהמט הייל-מיטעל, וואס בעזייטיגט הינער-אויגען, נאגניגט-קעס און גראבע הויט. גענגבאר מיט די בעסטע רעזולטאטען שוין העכער 50 יאהר.
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקשנעס. הויפט-סקלאד:
Warszawa, Waliców „SALBOR"

נעזונט איז אנ'אוצר
Primeros PREZERWATYWY
איז די גאראנטיע פאר'ן געזונט.

Doktór
ŁAGUNOWSKI
powrócił
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
choroby skórne weneryczne imoczopłciowe
Gabinet Roentgenoleczniczy.
Przyjmuje od 8[30] do 10 1 — 2[30], od 6 do 8[30] w w niedzielę i święta od10—1.
Oddzielna poczekalnia dla pań.

דער גוט-בעקאנטער קינסטלערישער פאטאגראפישער אטעליר
„Polonja"
11 יערזשעגא 11
(צופאהר מיט'ן טראמוואי 3)
פיהרט אויס די נייסטע קינסט-לערישע אויפנאהמען צו פערקלענערטע פרייזען!
מיט עכטונג
„POLONJA"
11 Jerzego 11
wł. GUTERMAN.

נירען
URODONAL
רייניגט די נירען

היילט רעומאטיזם פאדאגרע פעטינקייט
URODONAL
שטארקסטע אויפלעזונג פון אורין, רייניגט די לעבער און די געלענקען
צו בעקומען אין אפטייקען און סקלאד-אפטעקשנעס.

ש י י ט ל ע ן
מיט פאריזער שרינדעל
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו בילינע פרייזען
א נ ד ו ל א צ י ע און מ א נ י ק ו ר
ביי ק ע ר ש, סווערארא 15

שלאסערי-ארבייטען,
ווי אויך אייזערנע שווייסונגען מעטאל-בעארבייטונגען מאשינען-טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

קליינע אנאנסען
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
עס ווערט געברויכט א גוטע סוויטער נייהערין ארויסצוגעבען איננאנצען אויס-צופערטיגען. ציגעל-גאס 15 ליבראווסקי.
3891

א לערן-יונגעל צו מענער-מאנאזין און א האנד-נייהער ווערט געזוכט זא-וואדזקא 38.
3846

עס ווערט געברויכט א קוואליפיצירטע מאשין-נייהערין צו סוויטערס ווי אויך אנ'אויספערטיגערין, ווי אויך א לערן-מעדעל. צו מעלדען זיך ביז 2 א זייגער ה. שימאנאוויטש, סטאדאלניאנא 2, 1-טער שטאק.
3893

ראקאלען
איבערצוגעבען א שטוב מיט א קיך. צו ערפאהרען אים ציטונגס-פערקויפער פיעטריקאווער 10.

פערשידענעס
צוליב אפרייזע ביליג צו פערקויפען פערשידענע נעגעשטענדע נאוואמיעסקא נומער 4 ביי פרייבערג'ן.
3894

Zagubiony został kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na imię Symcha Bromberg, Kilińskiego 18
3892

א לאנגיעהריגער מיליטער-בעאמטער
ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגע פאר צוריקגעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט דערכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :—: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפיליזערס
ב. מאך פיעטריקאווער 10

8-ונג, לעטניקעס אין
ווישניאווא-גורא
איז צו בעקומען דעם
„נייעם פאלקסבלאט"
פון 8 א זייגער פריה ביי יאמניק.
ווילא קאוואלע.
עס ווערט אויך אבגעשיקט אהיים.

די ביורא פון ציטונגען
— פון —
Aleksander KLINGBEIL
ציגעל-גאס 22
פער'סמ'ט לאדז
מיט דער
היטלערישער
פרעסע.

כעמיש-באקטעריאלאגישער
לאבאראטאריום
פ. ש א ץ
לאדז, פעטריקאווער 37.
טעל. 230-85
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א.א.

קלעפסידרעס
צו זעהר בילינע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און טוגאנדערנקלעבט אויבער שטאט.

כירורגישער קאבינעט
Dr. Szreiber
איז נעווארען איבערגעטראגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אפעראציעס, אפאטרונקעס, האלס וישילאקעס אז"וו
לעטשניצע-פרייזען
נעמט אן פון 2—3 נאכם. און פון 7—8.30 אוו.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantora
איז נעווארען איבערגעטראגען
אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטן
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. med. S. MAŁOWIST
האלז, נאז און אויערן-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
ZACHODNIA 70, tel. 115-93
נעהמט אן פון 12 ביז 2 מיטאג און פון 3 ביז 4 נאכמיטאג.

Dr. ALEXANDER MARGOLIS
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציאליטעט: מאגען און קישקעס
האט זיך איבערגעצויגען
אויף פוזשעיאזד 20, טעל. 112-31
נעהמט אן פון 5—6 נאכמיטאג.
3616

לעטשניצע כראברעגא 4
רוג זגערזשער 87
נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען
וויזיט 3 זל.
ווענעראלאגישער קאבינעט.
3371

פייער און גנבות-פערזיכערונגען
אויף לייכטע בעדינגונגען ערלעדיגט שנעל און פינקטליך דאס בעקאנטע
פערזיכערונגס-ביורא
שיינבערג,
39 פילסודסקיעגא 39.
טעל. 129-04.
בעמערקונג: אגענטען ווערען אנגענומען נעגען פראוויזיע און פעסטע געהאלט
טעגליך פון 8—11 פארמיטאג.
3791

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען 4
אין טעקסט—40 . . . . —60
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . —18
איבער דער שטאנדארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ - 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

טעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצואצהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman